

Pred sindikalnimi občnimi zbori

Sindikalne podružnice imajo že izkušnje nekolic let, kako je mogoče najboljše izvesti občne zборе. Ludi letos je v tekočem in prihodnjem mesecu pred podružnicami velika naloga, da skupščine čim bolj izvedejo, da se na napakah preteklih let učijo ter se jim izognejo.

Izpolnjevanje sklepov XII. in XIII. plenuma CO ZSJ bo zahtevalo letos obširnejše priprave, na skupščinah pa bo treba izvesti organizacijske spremembe o sindikalnih podružnicah.

Glavna naloga letošnjih sindikalnih skupščin bo, da utrdijo sindikalne skupine (grupe), kar so sicer poizkušali izvesti že prejšnja leta, vendar v večini podružnic skupine do 20 članov ne živijo pravega sindikalnega življenja, so neaktivne in nezainteresirane za tekoče sindikalne naloge. Kjer bodo izpolnili svoje poverjenike skupin, bodo te skupine oestransko zaživele, se ideološko, kulturno in prosopetno usposabljalne in s tem bo večina sindikalnega članstva mogla postati sposobna za upravljanje gospodarstva ter bo zavestno in požrtvovalno izpolnjevala planske naloge. Hkrati pa bodo sindikati vzgajali potreben kader sindikalnih funkcionarjev, ki jih letos ponekod primanjkuje, in imajo kolektivno težavo pri izbiri kandidata za poverjenike skupin, članov odborov in upravnih odborov.

Letošnje skupščine bodo v glavnem potekale kot prejšnja leta, saj velja pravilnik od 16. decembra 1949 v celoti tudi letos, le delavskih inspektorjev sindikalne podružnice ne volijo, ker so vsi člani delavskih svetov dolžni skrbeti za zaščito in higieno dela.

Letos bo važno, da v pripravah za občne zборе sind. aktivni upoštevajo, kateri člani kolektiva so člani del. sveta in upravnega odbora, da ne bodo eni in isti člani sindikalni funkcionarji in hkrati člani delavskih svetov. Kjer je bilo doslej tako, je imelo za posledico, da so bili nekateri ljudje preobremenjeni, na drugi strani pa niso znali ločiti, kje naj probleme rešujejo. Zato ni redko, da delavski sveti razpravljajo o sindikalnih problemih ali obratno. Zlasti pa naj ne bosta predsednik delavskega sveta in upravnega odbora sindikalna funkcionarja, ker bi zaradi preobremenjenosti težko dobro opravljala vse delo.

Tudi letos bodo morale politike na občnih zborih potekati v duhu demokratičnosti, kajti izkušnje prejšnjih let so pokazale, da si ponekod hočejo politike poenostaviti in jih hitreje zaključiti z javnim glasovanjem, kar krni demokratičnost volitev in je proti pravilniku.

Nekatere sindikalne podružnice so že imele občne zbornice sindikalnih skupin in pododborov oz. so izvolile delegate za zbor upravnega odbora podružnice, če zborujejo po delegatskem sistemu; drugod se na volitve pripravljajo, ose podružnice pa morajo do konca februarja volitve zaključiti. Izjemno lahko tudi letos do konca marca volijo lesni, gradbeni in kmetijski delavci v podružnicah, kjer pred marecem večine zaposlenih ni na delu. Njihove naknadne volitve pa ne smejo zadržati krajevnih in okrajnih svetov pri volitvah, kajti če je iz teh podružnic predviden delegat, naj zanj pustijo prazno mesto.

Pred skupščino mora sindikalni aktiv sprejeti plan skupščine, pododbori pa ga predložiti upravnemu odboru. Temeljito je treba pripraviti referate, ki naj bodo kritični pregled dela v preteklem letu. Pred skupščino pa je treba pregledati tudi plačevanje članarine, kajti člani, ki tri mesece niso plačali članarine, niso upravičeni voliti, ker so s tem izgubili članstvo; nadalje morajo v vsaki podružnici skrbeti, da bo — v skladu s predpisi — polni imenik osem dni javno na ogled, da bo vsakdo lahko reklamiral. Važno pa je zlasti, pripraviti članstvo na volitve, da se bo občnih zborov v čim večjem številu udeležilo in sodelovalo v diskusiji.

V januarju in februarju tekmovalno za 10. obletnico OF naj sindikalne podružnice vključijo tudi obeznošni o tekmovalju za čimbolj izredno občnih zborov. Delovni kolektivni, ki so v tem tekmovalju že doslej dosegli nekatere uspehe, se bodo nedvomno potrudili, da bodo tudi občne zборе izvedli čim boljše.

Posvetovanje sindikalnega aktiva Slovenije

V nedeljo 14. januarja t. l. se je vršilo posvetovanje sindikalnega aktiva Slovenije, ki je obravnavalo tekoče naloge sindikatov. Posvetovanje je posvetilo prvenstveno pozornost pripravam letnih skupščin sindikalnih organizacij, ki se vrše v duhu vprašanj, katera sta sporočila zadnje zasedanje Zvezne in zadnje zasedanje Republiške skupščine, ter v duhu napotil XII. in XIII. plenuma Centralnega odbora Zvezne sindikatov za Jugoslavijo. V zvezi z obravnavo teh vprašanj je posvetovanje kritično osvetlilo notranje organizacijske probleme sindikalnih organizacij in naglasilo potrebo po vsebinski in orga-

V mariborskih podjetjih dela 1511 delavcev-specialistov

V 65 mariborskih podjetjih in tovarnah so komisije za prevedbo delavcev skupno z mestno komisijo, ki je zajela prevedbe v 30 po večini lokalnih podjetjih, podelile strokovne nazive 17.264 delavcem.

Gradivo o prevedbi kaže, da je od tega števila blizu 90% raznih stopenj strokovnih delavcev, od teh največ priučenih in polpriučenih. To je razumljivo, saj se je v letih po osvoboditvi v krajših tečajih priučilo veliko število delavcev, ki so prišli v industrijo s podeželja.

Doslej najvišji možni naziv — specialist — je dobilo 1511 delavcev, kar je 10 odstotkov vsega delavstva. Največ specialistov je v dveh največjih mariborskih tovarnah v mariborski tekstilni tovarni (MTT) in tovarni avtomobilov (TAM), od lokalnih podjetij pa jih imata največ mestno komunalno in mestno gostinstvo podjetje. Med specialisti je mnogo delavcev, ki imajo sposobnosti in pogoje za višje nazive, ki jih bodo dobili, ko bodo položili potrebne izpite. Tako so komisije v tovarnah in podjetjih ugotovile, da ima pogoje za naziv višjega specialista 311 delavcev, za naziv mojstra 169, za naziv večkratnega mojstra pa 18 delavcev.

Samo nekaj imen delavcev, ki imajo pogoje za naziv večkratnega mojstra: v tovarni »Svate« strojni ključavničar Srečo Hejnčič, v podjetju »Kristal« steklobrusilec Vladimir Blaj, v »Remontu« Ludvik Hoj, v mariborski livarni topilec Herbert Angljajter, v predilnici in tkalnici pa kar dva delavca — predilski mojster Jože Petelinšek in ključavničar Leopold Lešnik. To so poveljni imena delavcev, ki so v prvih vrstah borcev za plan, imena najzaslužnejših udarnikov, racionalizatorjev in novatorjev. Nasploh ima največ strokovnih de-

Ključavničar specialist Leopold Lešnik, obratovodja Splošnih obratov v Predilnici in tkalnici v Mariboru ima pogoje za naziv večkratnega mojstra. V letih po osvoboditvi je s svojim bogatim znanjem pomagal pri obnovi porušene tovarne in za svoje uspehe že prejel celo vrsto priznanj: naslove udarnika, racionalizatorja in novatorja. Zdej želeto dni preizkuša postopek kotonizacije lanu.

Okrajni odbor OF v Krškem je svojim organizacijam začrtal jasno pot

Preteklo nedeljo je bila v Krškem seja okrajnega odbora OF. Na njej je govoril okrajni sekretar komiteja KPS tov. Pešak Ivo, ki je podal izčrpen zunanji in notranjopolitičen pregled ter analitično osvetlil vse gospodarsko ter politično problematiko krškega okraja. Zlasti je baziralo težišče njegovih izjavljanj na aktualnosti ustanavljanja kmečkih delovnih zadrug ter zadrugh ekonomij. Delegatom okrajnega odbora Fronte je orisal situacijo zadrughništva v okraju.

Krški okraj ima doslej osem kmečkih delovnih zadrug ter deset zadrugh ekonomij. Od desetih je sedem zadrugh ekonomij dobrih, tri pa so slabše. Predvsem je poveljal dobre ekonomije v Brežicah (kolica), Artičah ter Sv. Duhu. Med delovnimi zadrugami pa uspešno ter jako dobro dela pet zadrug. V osemih zadrugah je 152 delovnih družin, ki štejejo skupno nad 400 članov. Kmečke delovne zadrug, ki nimajo dobrega vodstva, so se omejile le na manjše adaptacije, tako da včasih niso bila izrpana niti vsa proračunska gotovinska sredstva, dočim je n. pr. delovna zadruga v Sv. Petru postavila vzorne svinjake za 50 svinj ter znala koristno izrabiti vse razpoložljive kredite. Z gospodarsko iznajdljivostjo vodilnih kadrov v dobro uspevaajočih delovnih zadrugah krškega okraja najlaže dokazujemo in pobijamo lažnost reakcionarnih parol o nerentabilnosti naših kmečkih delovnih zadrug, hkrati pa ravno zavoljo tega čisto upravičeno kritiziramo tiste delovne zadrug, ki ne delajo tako, kot bi bilo potrebno. Od organizacijskih in gospodarskih sposobnosti vodstev posameznih zadrug je odvisna tudi višina prejemkov za delovni dan. Tako prejema zadrughnik na Bizeljskem dnevno 140 dinarjev, v Sv. Petru celo 150 din, v Boštjanju pa le 120 dinarjev. Zadrughne ekonomije v okraju obsegajo 306 ha zemlje. Čeprav so majhne, ponekod celo deficitne, vendar je sedaj nekatere izpričujejo, da se bodo lahko razvile v dobre kmečke delovne zadrug. Najboljša zadrughna ekonomija pa je brez dvoma v okolici Brežic. Nato je okrajni sekretar KPS tov. Pešak Ivo nakazal glavne naloge Fronte, Partije in ljudskih odborov pri krepitevi dosedanjih kmečkih delovnih zadrug ter za-

družnih ekonomij kakor tudi pri ustanavljanju novih. V diskusiji, ki je bila zelo razgibana in zanimiva, je sekretar Fronte v Brežicah, tov. Gregorič Mirko, podčrtal, da bi pri ustanavljanju novih zadrugh morali prednjačiti ravno zavedni frontovci in člani Partije, spričo česar bi bilo potrebno mnogo lažje politično delo na vasi kakor tudi socializacija našega podeželja.

O organizacijskem delu Fronte je govoril tov. Pajnič Lojze, okrajni sekretar Osvobodilne fronte krškega okraja. V jedrnatem očrtu je opozoril na važnost organizacijske utrditve frontnih odborov na terenu, zlasti pa na okrepitev novoizvoljenih OF odborov na terenu, ki čestokrat ne vedo kakšne so njihove naloge v odnosu do ljudskih odborov in do gospodarskih vprašanj. Opozoril je, da je nujno potrebno okrepiti frontne vrste z novimi pozitivnimi člani, saj imamo še vedno ponekod kraje, kjer je v Fronti samo od 20, 25 do 30% volilnih upravičencev. Obrazložil je funkcije in pomen zbora volilcev, svetov državljanov, svetov potrošnikov in ljudske inspekcije, kamor moramo izvoliti le dobre frontovce, ki ne delajo po upravni ali oblastni liniji, kajti sicer je vsakršna kontrola iluzorna.

Po končani bogati diskusiji so bili sprejeti sklepi v osemih točkah, ki so zajemale najbolj aktualne naloge Fronte v krškem okraju, glede utrditve in ustanavljanja novih kmečkih delovnih zadrug ter zadrugh ekonomij, realizacije proizvodnih planov iz leta 1950, izvajanje zborov volivcev, izdelave planov o prostovoljnem delu v l. 1951, organizacijski krepitvi OF itd.

S tega posvetovanja so delegati lahko ponesli v svoje osnovne frontne organizacije jasna, obširna navodila, ki jim bodo pomagala premagovati razne slabosti in dosedanje pomanjkljivosti v njihovem delu. V. M.

V Zagrebu bodo izdelovali tudi generatorje za kalorične elektrarne

Zagrebska tovarna elektrotehniških izdelkov in elektrarniških naprav »Rade Končar« je začela po svojih izdelkih po vsej državi. Najprej se je poslavila z velikim generatorjem za mariborsko hidrocentrale. Zdej izdeluje generatorje za vse naše nove hidrocentrale. Izdelujejo pa tudi številne druge pomembne izdelke, n. pr. električne motorje.

Doslej so izdelovali transformatorje za manjšo napetost, letos pa bodo začeli izdelovati tudi transformatorje in razdelilne plošče za električni tok z napetostjo 110.000 voltov.

Nadalje bodo letos prvič začeli izdelovati generatorje za kalorične elektrarne. Najprej bodo izdelali generatorje z zmogljivostjo po 8000 in 16.000 kilowatamperov, pozneje pa tudi serijsko močnejše z zmogljivostjo 50.000 kVA.

Letos bodo končali kompletne naprave za hidrocentrale v Medvodah, v Zvorniku, v Jajcu (Bosna) in Vlasini.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE,

Pred sindikalnimi občnimi zbori
Podlosti, ki jih je razkrila razprava v Frankfurtu
Pomanjkljivosti v delu zdravstvenih svetov je treba odstraniti že takoj
v začetku
Fizkultura — Dopisi — Obvestila

3500 mladincev in mladink iz Slovenije bo sodelovalo pri gradnji proge Banjaluka-Doboj

Beograd, 16. jan. — Centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije je imenoval glavni štab mladinskih delovnih brigad na progi Banjaluka—Doboj. Poveljnik štaba je Ico Šimčić, član biroja CK LM Hrvatske in član CK LMJ, člani štaba pa član CK LMS Gojko Škobič, član biroja CK LM Bosne in Hercegovine Rade član biroja CK LM Srbije Djordje Radosavljević, član biroja CK LM Slovenije Zdravko Troha in član biroja CK LM Makedonije Joca Stamenković.

Glavna dela na progi Banjaluka—Doboj se bodo začela 1. aprila, v mesecu marcu pa bo 2000 brigadirjev LR Bosne in Hercegovine opravilo vsa pripravljala dela.

Po načrtu, ki je bil izdelan in potrjen na sestanku članov centralnih komitejev Ljudske mladine republik in Centralnega komiteja LMJ, bo potrebno za zgraditev proge 80.000 mladincev in mladink. Iz LR Srbije bo prispelo 35.000, iz LR Hrvatske 20.500, iz LR Bosne in Hercegovine 14.500, iz LR Makedonije 4800, iz LR Slovenije 3500 in iz LR Črne gore 1700 mladincev in mladink. Pri gradnji proge bo sodelovalo 24.000 srednješolcev in študentov, ki bodo delali v dveh izmenah po mesec dni, in sicer v mesecu juniju in juliju.

Letošnje naloge naše rečne plovbe

V prvi polovici tega meseca so se delovni kolektivni rečne plovbe na sestanku v Beogradu seznanili s svojimi letošnjimi nalogami in jih prevzeli. Te naloge pa nikakor niso lahke. Letos se bo namreč zelo povečal potniški in blagovni promet.

Določeno je, da bodo letos prepeljali dva milijona potnikov in da bo skupna dolžina prevoznice poti vseh ladij znašala 44 milijonov kilometrov. Uvedli bodo tudi nov progi, in sicer med Beogradom in Sabcem in Beogradom in Sentu. Spremenili bodo vozni red na progi Beograd—Vukovar, tako da bodo omogočili ugodnejše prometne zveze številnim potnikom postaj v Vojvodini. Med Beogradom in Zemunom bodo uvedli tako imenovani »rečni tramvaj«. To bodo ladje za hiter promet, ki bodo vozile do 25 km na uro. Z njimi bodo razbremenili avtomobilski promet med Beogradom in Zemunom. Ladje bodo vozile ves dan kakor tramvaj.

Blagovni promet se bo letos povečal za 10% v primeri z lanskim prometom. Prevažali bodo predvsem premog, rude in gradivo — blago, ki zavzema veliko prostornino in zelo obremenjuje železniški promet. Rečna plovba je dvakrat do trikrat cenejša od železniškega prometa in dobiva pri nas čedalje večji pomen spričo nagle industrializacije krajev blizu plovnih rek. Zato so določena

tudi velika investicijska dela za mehanizacijo večjih rečnih pristanišč, n. pr. v Capriju ob novem velikem železarskem obratu, v Samcu, kamor prihaja iz Bosne mnogo rud, v Brčkem, Zabrju, Smederevem in Prahovem, kjer gradijo naše največje rečno pristanišče. Letos bodo obnovili precej rečnih ladij. Ladjedelnice bodo med drugim izdelale več pristaniških žerjavov. Izdelujejo tudi številna plovna sredstva, ki jih bodo potrebovali pri osuševanju Skadrškega jezera.

OD LETA DO LETA VEČJI RIBOLOV MORSKIH RIB

Lani so nalovili na Jadranu 20.400 ton morskih rib ali dvakrat več kakor leta 1938, ko je bil najboljši ribolov v predvojnih letih.

Jadransko morje spada med najbogatejša ribiška področja in predvojno povprečje ribolova je bilo zato preizkorno. Znašalo je v desetletju 9494 ton, zdaj pa znaša 15.700 ton. Pri tem je treba upoštevati, da imajo ribiči zdaj na splošno manj ladij kakor pred vojno. Tudi ribičev je zdaj manj. Lani se je posevčalo ribištvo 12.600 ljudi, leta 1939 pa 23.000. Toda zdaj delujejo močne ribiške zadrug, ki imajo 40% proizvajalnih sredstev. Lani so zadrugale nalovile 60% rib skupnega letnega ribolova.

NOVE TOVARNE IN HIDROCENTRALE V SRBIJI

V LR Srbiji bodo po novem proračunu letos investirali nad 12,5 milijarde dinarjev. Investicije so namenjene predvsem za razvoj gospodarskih panog.

Velike vrste so namenjene za graditev hidrocentral, in sicer v Zvorniku, na Vlasini, v Raški, Ovčar Banji in Medjuvrju. To so hidrocentrale, ki jih gradijo že nekaj let in kjer so opravili že precej dela. Razen tega pa bodo letos začeli graditi še nekatere pomembne hidrocentrale, kakršna bo tudi pri Novi Varoši.

Precej bodo investirali tudi za razvoj premogovnikov, zlasti v kolubarskem

bazenu, pa tudi v Kostolcu in aleksinških premogovnikih.

V Srbiji gradijo več tovarn. Nekatere bodo letos dograjene. Več tovarn pa bodo še začeli graditi. Tako bodo zgradili dve keramični tovarni, tovarno rezervnih avtomobilskih delov, dve predilnici bombaža, tovarno volnenih tkanin in druge. V Pančevu bodo dogradili tovarno kmetijskih strojev. Prav tako so investirali primerno vsoto za tovarno kmetijskih strojev v Novem Sadu. V Arandjelovcu bodo končali velika dela pri novi tovarni šamota, v Paraćinu pa bodo dogradili sodobno steklarno. Kmalu bodo tudi končana dela pri tovarni gradbenih strojev v Smederevem.

Tudi za prometne namene so določili velike kredite. Za popravila cest bodo izdali 766 milijonov dinarjev. Zgradili bodo 14 železobetonstkih mostov. Letos bodo gradili tudi sodobno cesto Beograd—Valjevo. Modernizirali bodo cesto Ruma—Sabac in jo povezali z avtomobilsko cesto Zagreb—Beograd. Cesta Loznica—Zvornik pa bo izboljšala prometne zveze med Srbijo in Bosno.

PRVA SERIJA DOMAČIH SESALK ZA GORIVO

V reški tovarni »Rikardo Bentič« so lani julija izdelali načrte za sesalko goriva, sestavni del Diesellovih dvanajstcilindriških motorjev. Sesalka za gorivo poprej v naši državi še nismo izdelovali. Strokovnjaki reškega podjetja so morali reševati popolnoma novo nalogo, da je bilo končno mogoče izdelati prototip sesalke.

Ze med izdelavo prototipa so tudi že začeli izdelovati posamezne sestavne dele za prvo serijo domačih sesalk. Do konca oktobra so izdelali prototip. Uspeh je bil tem večji, ker so uporabljali le domači material. Za serijsko proizvodnjo sesalk ne bo treba uvažati prav nobenega materiala. Uporabljali bodo tudi domače kroglične ležaje.

Zdej so že izdelali prvo serijo sesalk. Uspeh kolektiva more pravilno oceniti le, kdor ve, da so v industrijsko razviti deželah potrebovali mnogo več časa, preden so mogli uvesti proizvodnjo podobnih izdelkov.

Podlosti, ki jih je razkrila razorava v Frankfurtu

Minuli četrtek se je pričela v Frankfurtu razprava proti bišemu komunističnemu poslaniku hessenske deželne skupščine Emilu Carlebachu. Ta je namreč objavil 17. junija 1949 v časopisu »Informacije KP Nemčije« članek, v katerem je označil književnico Gruber-Neumannovo za »ameriško in gestapovsko vohunko«. Obtožen je bil klepetanja in razžalitev.

Književnica Gruber-Neumannova je žena bišega komunističnega poslanika v nemškem Reichstagu Heinea Neumanna. Pred sodiščem je povedala, da jo je leta 1937 v Moskvi aretirali NKVD kot »socialno nevaren element« in je bila obsojena na pet let prisilnega dela. Leta 1940, leta pa jo je NKVD izročil pri Brest-Litovsku Gestapu. Od tedaj je bila do konca vojne v nemških koncentracijskih taboriščih. Vsa ta dejstva je Neumannova opisala tudi v knjigi »Kot ujetnik pri Hitlerju in Stalinu, ki je bila objavljena 1948. leta.

V razpravi proti Emilu Carlebachu, ki je oklepetal Neumannovo kot ameriško in gestapovsko vohunko, je sodišče zasluzilo tudi vrsto prič, ki so kot komunisti — po njihovih izjavah — emigrirali v Sovjetsko zvezo in katere je nato po sporazumu med hitlerjevsko Nemčijo in Sovjetsko zvezo NKVD izročil Gestapu.

Posebno zanimivo izjavo je podal pred sodiščem bišji svetnik nemškega poslanstva v Moskvi Gebhard von Walter, ki je izjavil, da je po službeni dolžnosti s sovjetskimi oblastmi pri sestavljanju spiskov komunistov, katere naj bi NKVD izročil Gestapu. Tako je po izjavi Walterja NKVD izročil Gestapu okoli 300 nemških komunistov, ki so pred Hitlerjevimi zločini pobegnili v Sovjetsko zvezo, od tu pa jih je tajna sovjetska policija vrnila nemškemu kroniku.

Razprava v Frankfurtu nedvomno odkriva žalostne posledice dogodkov iz dobe, ko so v Kremlju pisali čestitke »spelnim zmagam nemškega orožja«. Potem, ko je romal Molotov v Berlin in von Ribentrop v Moskvo in ko so si za okroglo mizo razdelili Evropo ter kot plod te delitve tudi razkosali Poljsko na dva dela — nemškega in sovjetskega — so prav na tej demarkacijski črti organi sovjetske obveščevalne službe izročali nemške emigrante krovočnim hitlerjevim zverem. Vse to so delali v znak prijateljstva in sodelovanja med dvema podilnima rhotoma dveh držav, ki z resničnimi interesi svojega ljudstva nista imela in nimata ničesar skupnega.

Ta dejanja sovjetske birokratske kaste, ki je bila že tedaj pripravljena plačati osako ceno s tujimi žrtvami za zadovoljitev svojih hegemonističnih ciljev in zagotovitev interesnih sfer, lahko v veliko jasnejši luči pokažejo, zakaj je sovjetsko vodstvo razglasilo napad hitlerjevske Nemčije na Sovjetsko zvezo kot »perolomem«. Neverjetno presenečenje pri podilnih sovjetske birokratske kaste ob nemškem napadu pa samo kaže, kako zelo so zaupali svojemu bratstvu z nemškim volkodlakom. Sovjetsko ljudstvo je na svojih plečih nosilo posledice take politike, danes pa jih občuti mnogo bolj kakor kdaj koli prej ves napredni svet. Sovjetska birokracija, ki se že tedaj ni zaustavila pred nobenimi moralnimi in človeškimi obzirni in je hladnokrvno izročala ljudi hitlerjevim klancem, je prav ta načela o svoji zunanji politiki ohranila tudi danes. Naj bo konkretna oblika teh načel v sedanjih dobi kakršna koli, dejstvo je, da tistim, ki se niso zaustavili niti pred takimi dejstvi, kakršna je pokazal frankfurtski proces, in ki se za zadovoljitev svojih nenasitnih apetitov danes ne zaustavljajo tudi pred korejskega »avanturo«, zločinskimi napadi na naše narode itd., ni nobena stvar sveta. Za dosego svojih ciljev so bili pripravljeni sodelovati celo s hitlerjevske policije.

Odgovor zahodnonemške vlade na Grotewohlove predloge

Adenauerjeve zahteve do zahodnih vesil — Zahodnonemška vlada dobila pravico carinske kontrole pripadnikov okupacijskih sil

Bonn, 16. januarja. Včeraj je zahodnonemška vlada objavila, kakor poroča agencija France Presse, odgovor na predloge predsednika vzhodnonemške vlade Grotewohla o združitvi Nemčije. V izjavi je rečeno, da je zahodnonemška vlada, ki je lani dvakrat zaporedoma predlagala ukrepe za upostavitve nemške enotnosti, na katere pa voditelj Vzhodne Nemčije sploh niso odgovorili, pripravljena znova zastaviti vse sile za upostavitve nemške enotnosti. Toda zahodnonemška vlada sodi, da voditelj Vzhodne Nemčije niso poklicani, da bi govorili o upostavitvi nemške enotnosti glede na njih stališče do nemških meja na Odrji in Nisi in značaj režima, ki vlada v Vzhodni Nemčiji.

Po mnenju bonnske vlade bi bilo nujno potrebno, da bi prišlo do svobodnih volitev, zagotoviti bi bilo potrebno svobodo akcije za vse stranke v vsej Nemčiji, osebno, politično in ekonomsko varnost aktivistov strank, svobodo razpečevanja tiska in prostost gibanja med Vzhodno in Zahodno Nemčijo. Glede na trditve v pismu Grotewohla, da je remilitarizacija Zahodne Nemčije poglabila vrzel med Vzhodno in Zahodno Nemčijo, trdi izjava, da Zahodna Nemčija doslej ni izvajala vojaških ukrepov in da se je razeop zaostril po upostavitvi sil ljudske milice v Vzhodni Nemčiji, ki tvorijo sestavni del vojaške moči sovjetskih okupacijskih oblasti. Hkrati so izjavo je bila v Bonnu

AMERIŠKE ČETE ZASEDLE SUVON ki leži 35 kilometrov južno od Seula

Na vzhodnem sektorju pa so se morale umakniti na novo obrambno črto

Tokio, 16. jan. (UP). — Čete 8. armade ZDA so v terek na zapadni Koreji napredovale nadaljnjih 10 milj ter pri tem ponovno zavzele SUVON. Prisilile so Kitajce, da so se za 17 milj umaknili proti severu v smeri Seula. Druge čete 8. armade pa so se na centralni Koreji umaknile z vzhodnega področja in postavile novo obrambno linijo bolj na jugu. 5. letalska sila je čez dan s 419 poletij napadla 33 mest vzdolž fronte, ki so na seznamu letalskih ciljev.

Kitajski zadnje straže so se borile samo toliko, kolikor je bilo nujno potrebno, preden so zbežale iz SUVONA proti severu. Ameriško letalstvo jih je obetreljevalo in pokosilo najmanj 150 mož. Z zavzemanjem SUVONA je 8. armada napredovala 16 milj, odkar je v ponedeljek pričela s svojo akcijo. Vendar pa 8. armada pod Seulom še vedno ni prišla v stik z glavnino kitajskih sil. Po nekem poročilu postavljajo obrambno linijo severno od SUVONA.

V vzhodni centralni Koreji so se ameriške sile vkopale vzdolž nove obrambne linije za tem, ko so opustile postojanke južno od Vondžuja. Sovražnik je bil tako presečen in dezorganiziran, da ni sledil umiku.

16. večerndjav »B29« je vrglo na severnokorejsko glavno mesto Fenjang 130 ton bomb. Lahke bombnike »B26«, ki so sledili napadu, sta napadla dva lovca »Jaka« sovjetskega izvora. Ameriško protiletalstvo je verjetno enega sestrelilo, eden pa je ušel.

Ameriška pehota, ki je na zapadni fronti pod Seulom ponovila protinapad, je zadela na kakih 100 sovražnih vojakov, ki so imeli v južnih predmestjih SUVONA eno strojnico. Po kratki borbi

OF v Trstu se pripravila na proslavo desete obletnice

Na današnji seji izvršilnega odbora Osvobodilne fronte v Trstu so razpravljali o pripravah in tekmovanju organizacij Osvobodilne fronte na čast desete obletnice te organizacije. Izvolili so tudi odbor za proslavo.

Splošni tekmovalni načrt določa pritegnitev čimvečjega števila Slovencev v organizacijo Osvobodilne fronte, prirejanje političnih in gospodarskih predavanj, vpis novih članov v Enotne razredne sindikate, prireditve proslav v Trstu in drugih STO itd. Med drugim določajo načrti tudi organizacijo 20 razstav v različnih krajih STO. Te razstave bodo posvečene narodnoosvobodilni borbi. Prav tako je bilo sklenjeno, da bo anglo-ameriško upravo obiskala delegacija, ki bo razložila sedanjí položaj Slovencev in zopet predložila zahteve slovenskega prebivalstva v coni »A«.

PORAST TRGOVINSKE IZMENJAVE MED ISTRSKIM OKROŽJEM IN TRSTOM

Koper, 16. januarja (Tanjug). Po sporočilu gospodarskega oddelka vojaške uprave STO se je leta 1950 povečal izvoz blaga iz jugoslovske v angloameriške cone STO za 44 milijonov lir v primeri z letom 1949. Iz jugoslovske cone STO so izvozili v angloameriško cono I. 1950 blaga v vrednosti 392 milijonov lir.

Iz jugoslovske cone STO so izvažali predvsem vino, sadje, povrtnino, sveže

Avstrijski parlament sprejel vladni zakonski predlog

Dunaj, 16. jan. Ustavni odbor avstrijskega parlamenta je po nekaterih spremembah in dopolnitvah soglasno sprejel vladni predlog zakona o izvedbi splošnih volitev za novega predsednika republike. Ta predlog bo jutri obravnaval parlament.

Objavljena »bela knjiga«, ki vsebuje dokumente v zvezi s trditvami zahodnonemške vlade.

Na zasedanju pokrajinskega kongresa krščanskodemokratske zveze za Westfalijo v Bielefeldu je kancler Adenauer zahteval spremembo okupacijskega statuta Zahodne Nemčije, uvedbo konference veleposlonikov namesto zaveznških visokih komisij, enakopravnost vojaških sil Zahodne Nemčije s silami ostalih zapadnih vesil in finančno pomoč zapadnih vesil za zgraditev nemškega obrambnega sistema.

Konferenca štirih vesil, je poudaril na koncu kancler Adenauer, ne bi smela odločiti ničesar, kar bi škodovalo Zahodni Nemčiji. Carinsko kontrolo nad pripadniki zaveznških zasedbenih sil in organizacijami v Zahodni Nemčiji bodo odselej opravljale okupacije, in zapadnonemške carinske oblasti. To je bilo včeraj objavljeno v odredbi zaveznške visoke komisije.

Ilse Koch obsojena na dosmrtno ječo

Augsburg, 16. januarja. Reuter poroča, da je bila včeraj obsojena na dosmrtno ječo in izgubo vseh državljanških pravic vojna zločinka Ilse Koch. Ilse Koch, katere mož je bil poveljnik koncentracijskega taborišča v Buchenwaldu, je zagrešila številne zločine nad interniranci. To je največja kazen, ki je bila izrečena v Zahodni Nemčiji po ukinjti smrtno kazni.

so se Kitajci umaknili. Letalska poročila pravijo, da se sovražnik v celoti umika proti Seulu. Letala »F 80 Shooting star«, »F 84 Thunder jet«, »F 51 Mustang« in »B 26« lahki bombniki so se pridružili borbenim letalom z letalonosilk ter napadali sovražne kolone med Suvomom in Seulom. Lahen sneg je letalske napade nekoliko oviral. Glasnik 8. armade je izjavil, da zavezniki niso pričeli protiofenzive.

LR Kitajska proučuje načrt ZN za vzpostavitev miru

New Delhi 16. jan. (Tanjug). Po izjavi pooblaščenih indijskih krogov, ki jo prenaša Reuter, je vlada LR Kitajske obveščila indijsko vlado, da resno proučuje pred kratkim sprejeti načrt OZN za vzpostavitev miru na Daljnem Vzhodu. Po prejšnjih vesteh je bilo prvotno stališče kitajske vlade, da morajo biti pogajanja za prekinitve sovražnosti na Koreji istočasno z razpravljanjem ostalih vprašanj, kot je vprašanje Formoze, ter da ne smejo imeti pogajanja o ustavitvi sovražnosti prednosti pred drugimi vprašanji.

Benegal Rau prispel v London

London, 16. jan. (Tanjug). Indijski delegat v Organizaciji združenih narodov in član posebne komisije Združenih narodov za ustavitve sovražnosti na Koreji Benegal Rau je prispel danes iz New Yorka v London. Agencija France Presse poroča, da bo imel Benegal Rau v Londonu razgovore s predsednikom indijske vlade Nehrujem.

UGODEN SPREJEM PREVODA DEL SLOVENSkih PESNIKOV V ITALIJI

Rim, 16. januarja (Tanjug). Znani italijanski književnik in kritik Gianni Barrese poudarja v časopisu »Libertà«, da so italijanski bralci pred kratkim izdano analogično slovenskih modernih pesnikov toplo sprejeli ter da so v Italiji že dolgo želeli takšno knjigo. »V pesmih slovenskih pesnikov — pravi kritik — se čuti globoka sled dogodkov, ki so se odigravali. Dela Prešerna, Zupanciča, Vodnika in ostalih so zbudila globoko zanimanje v vseh krogih, ki jim je pri ercu lepa poezija.«

Antologijo modernih slovenskih pesnikov, ki je pred kratkim izšla iz tiska, je uredil za italijansko občinstvo znani slavist Luigi Salvini. To je prva knjiga v italijanščini, v kateri so nastanjene pesmi slovenskih pesnikov.

Uslužbenici javnih ustanov v Trstu groze s stavko

Trst, 16. jan. (Tanjug). Sindikalna organizacija uslužbenec javnih ustanov angloameriške cone STO je sklenila, da bodo uslužbenici teh ustanov stopili prihodnje sredo v 24-urno stavko, če jim ne bodo izplačali zahtevanega preuduma v znesku po 25.000 lir na bodečo povisnjanje plač. Ta sklep je bil sprejet zato, ker je angloameriška vojaška uprava zavrnila predlog tržaške mestne občine, naj bi javnim uslužbencem izplačali ta predem. Vojna uprava je utemeljila svoje odklonilo stališče, češ da plače tržških uslužbenec niso nižje od plač javnih uslužbenec v Italiji.

Huda nesreča v beneškem pristanišču

Benette, 16. jan. Agencija France Presse poroča, da je prišlo na italijanski tankovski ladji v beneški luki do močne eksplozije. V trenutku detonacije je 50 mornarjev in delavcev, ki so bili na palubi, zletelo v morje, vendar se jih je večina kmalu rešila. Po prvih poročilih je bil en delavec ubit, 5 pa ranjenih. Mislijo, da je do eksplozije prišlo po naključju.

NOVA AKCIJA ZA POMOČ JUGOSLAVIJI V AMERIKI

New York, 16. jan. (Tanjug). Največja protestantska organizacija v ZDA »metodistijska cerkev« (The Methodist church) je pozvala svoje članstvo, naj pomaga Jugoslaviji pri premagovanju prehranbenih težav, ki jih je povzročila suša. V pozivu, ki ga je v imenu te organizacije poslal eden izmed njenih voditeljev Charles Ross, je rečeno, da Jugoslavija razen pomoči, ki jo je odobril že ameriški Kongres, potrebuje nujno pomoč v hrani. Ta poziv so objavili že vsi listi in časopisi »metodistijske cerkve«.

POPRAVEK

V »Odgovornih maršala Tita na vprašanja dopisnika agencije United Press« objavljenih dne 11. t. m. se glasi pravilno odgovor na vprašanje: »Rekli so mi, da se vrše poizkusi, da bi se poglobilo tekmovanje med državnim in privatnim sektorjem, da bi se dosegla večja proizvodnja, takole: »Za to so možnosti in obrtništvo in kmetijstvu, kjer sta privatni in zakonski sektor. Tu obstoji tekmovanje in se bo okreplilo, da bi se pokazalo, da je združeno obdelovanje zemlje boljše od privatnega in individualnega načina.«

PRVO ZASEDANJE NOVOIZVOLJENEGA MLO MARIBOR

Vse širši razvoj Maribora postavlja pred novi odbor mnogo odgovornih nalog

Ob navzočnosti 87 odbornikov je bilo v nedeljo prvo zasedanje novoizvoljenega MLO Maribor. Do izvolitve stalnega predsedstva je zasedanje vodil najstarejši ljudski odbornik tov. Jože Petecjan. Po zaprisegi so ljudski odborniki soglasno izvolili stalno delovno predsedstvo s predsednikom Vladom Mahnom, namestnikom Karlom Rakušom in tajnikom Janezom Malneričem.

Novoizvoljeni predsednik je pozval ljudske odbornike naj vsak na svojem področju razvije najširšo dejavnost ter pritegne k sodelovanju čim širše plasti volivcev.

Poročilo o triletnem delu MLO je podal predsednik Franc Rant. Poudaril je velik napredek mesta na raznih področjih gospodarstva, prostve in kulture in naloge, ki čakajo novoizvoljeni MLO pri dvigvanju komunale dejavnosti, industrije, obrti, preskrbe in zdravstva. Glede izpolnjevanja plana investicij je dejal, da je bil doslej izpolnjen že 55%. Med tem ko so plan investicij v kmetijstvu, obrti, trgovini in prometu visoko presegli, je plan stanovanjske in komunale dejavnosti izpolnjen komaj 49%. Velik uspeh beleži komunala industrija, ki je prejela samo 55% predvidenih surovin, pa je lani plansko nalogo izpolnila 82.1% ter dala za široko potrošnje blaga v vrednosti nad 537 milijonov din. V stalnem porastu je socialistični sektor obrti. Odprte so nekatere nove delavnice novih strok, toda kljub temu je obrtna dejavnost še prebiska, zlasti zato, ker so bili mariborski obrtniki lani močno obremenjeni s planskimi nalogami. Močno se je razširila površina stalnega omrežja pločnikov ter kanalizacijsko in električno omrežje. K izboljševanju preskrbe sta veliko pripomogla »Vrtnarstvo« in »Mestna ekonomija«, ki sta dala na mariborski trg poljedelske pridelke v vrednosti 7.6 milijona din. S pomočjo Fronte je bilo zbrano nad milijon ton raznega odpadnega materiala, ki ga je predelovalna industrija koristno uporabila.

Zelo pereče je vprašanje novih stanovanj. Če bi hoteli doseči predvojno raven stanja stanovanjskih površin — pred

vojno je stanovalo v Mariboru 55.000 prebivalcev, danes jih je okrog 70.000 — bi morali zgraditi 3929 stanovanj. Od osvoboditve so zgradili 1509 stanovanj, kar še zdaleč ne zadostuje potrebam. Naloge na področju komunale dejavnosti so nedvomno še zelo velike in jih bo mogoče rešiti le z večjo mobilizacijo frontovcev in ob večji iniciativi novih rajonskih ljudskih odborov.

Preskrba se je v zadnjem času znatno izboljšala — garantirana je bila izpolnjena 85.4%. Ob doslednejšem izpolnjevanju odkupov na področju mesta in ob večji pomoči krajev, ki gravitirajo na mesto ter imajo obveznost v dobavah živil, bi bili na tem področju lahko doseženi boljši rezultati.

Na področju socialno-zdravstvene zaščite je bilo mnogo storjenega, vendar potrebe močno preostajajo dane možnosti. Posebno občutno je pomanjkanje višjega zdravstvenega kadra. Od planiranih 44.5 milijona investicij za obnovo in razširitev oddelkov bolnišnice je bilo izvršenih del le v vrednosti okrog 7.7 milijona.

Širok razmah beleži v zadnjih treh letih prosveta. Število oddelkov v osnovnih šolah se je dvignilo za 26, na gimnazijah pa za 12. Zelo velik je pritek dijakov v nižje in srednje strokovne šole. Učilnice so tako preobremenjene, da se ponekod pouk vrši kar v treh izmenah. Cimprej je treba zgraditi šolo na Tezmem, kjer je na razpolago za 4 oddelke gimnazije in 10 oddelkov osnovne šole samo pet učilnic.

Po poročilu tov. Ranta so odborniki v diskusiji predvsem poudarili potrebo po razširitvi obrtne uslužnostne mreže, oživitvi nekaterih tradicionalnih obrtniških panog in prizadevanju za kulturnejši izgled mesta. Nato so soglasno izvolili dvajsetčlanski izvršni odbor, več stalnih komisij in svetov. V novem izvršnem odboru so: Janko Markič, Franc Rant, Alojz Lakner, Slavko Baic, Lože Radar, Stanko Lapajne, Rado Pušenjak, Jože Petecjan, Drago Dolenc, Franc Zohar, Herman Vais, Drago Pestotnik, Pavel Zmavc, Jože Škrlan, Stanko Cebe, Franc Markol, Lože Kuhar, Lože Fajdiga, Malek Fuks, H. B.

TEKMOVANJE NA ČAST 10 LETNICI OF V DECEMBRU SE JE VKLJUČILO V FRONTNO ORGANIZACIJO V TRBOVLJAH 152 NOVIH ČLANOV

Tekmovanje na čast desetletnice OF je razgibalo domala slebernega frontovca v Trbovljah. Vseh 18 terenov OF tekmuje in so v prvih treh mesecih dosegli lepe uspehe. V tem času se je članstvo Fronte povečalo za 247 članov, zlasti še v mesecu decembru, ker je bilo vključenih 152 novih članov. Uspehi so se pokazali tudi pri povečanju članarine in sicer za 22%, socialni fond pa so povečali za 5%. Poleg 42 množičnih sestankov so imeli veliko zborovanje glede podaljšanja 5-letnega plana. Med tekmovanjem so pa po vseh terenih izvolili potrošniške svete, ljudska inšpekcija pa je v treh mesecih opravila 36 pregledov.

Zadnje mesece se je izboljšalo tudi kulturno-prosvetno delo. Dramska sekcija SKUD Lože Hohkraut je izvedla 12 uspešnih nastopov, ustanovili pa so tudi lutkovno gledališče in veseli teater. Pevsko društvo »Zarja« je imelo dva pevška koncerta, ta mesec pa se pripravljalo na došlej največji nastop.

S pomočjo OF je organizacija AFZ izvedla uspešno prireditve Novoletne jelke in 12 manjših prireditev za šolsko in predšolsko mladino. Te prireditve je obiskalo nad 5000 otrok, obdarjenih pa je bilo 3500

otrok in 300 odraslih. Lepe uspehe so trboveljski frontovci dosegli tudi pri prostovoljnem delu. V treh mesecih tekmovalja so opravili 56.848 prostovoljnih ur, zlasti pa so se izkazali rudarji, ki so sami opravili nad 19.000 ur.

OBSDOBA BOLGARSKIH VOHUNOV IN DIVERZANTOV

Niš, 16. jan. — Okrožno sodišče v Nišu je včeraj po dvodnevi razpravi obsodilo vohune in diverzante, ki so jih »bolgarski varnostni organi« vtihotopili v našo državo.

Obsojeni so: Simon Angelov na 12 let, Slavče Vladimirov na 10 let, Nikola Milkov na 14 let, Asen Dončev na 10 let, Arso Dimitrov na 16 let, Prokopije Cvetanović na 20 let in Dragica Cvetanović na 5 let odvzema prostosti in na zaplombo vsega premoženja.

Reška rafinerija bo začela dajati kakovostno motorno olje

Sama proizvodnja surove nafte bi se ne pomenila izpolnitve velike naloge, da se osamoevojimo od tujine glede pomembnih pogonskih sredstev. Kakor se rudni zakladi kovin morejo popolnoma uveljaviti v narodnem gospodarstvu šele, ko dežela tudi sama predeluje rude, ne pa ko jih le izvažajo, tako velja tudi za nafto, da se njen pomen poveča, ko jo izkoriščamo kot surovino za vse potrebne izdelke. V ta namen pa potrebujemo velike, sodobne obrate — rafinerije.

Stara Jugoslovska ni imela tudi sodobnih večjih rafinerij. Reška rafinerija, ki je bila sodoben obrat in pred vojno pod Italijo, je bila med vojno uničena. Petletni plan je določil velika investicijska dela za zgraditev in razširitev reške rafinerije. Med velikimi gradbenimi deli pa mora rafinerija redno obratovati in njena proizvodnja od leta do leta naraščati. Tega se kolektivno dobro zaveda, saj je lani pet dni predčasno izpolnil proizvodni plan.

Največje investicijsko delo je rekonstrukcija in modernizacija primarne destilacije. Zmogljivost tega oddelka se bo povečala za 70%. Glavna dela so že končali. Pač pa še gradnja tako imenovano atmosfersko peč. Zgradili jo bodo ob koncu prihodnjega meseca.

Med vojno je bil popolnoma uničen oddelk »solvent-rafinacije«. Še pred dve

ma letoma eo bili tam le kupi razvalin. Zdaj pa že stoji velika tovarniška dvorana s površino nad 2500 kv. metrov. Instalirali eo tudi nad dve tretjini strojev. Nekatero stroje pa bodo morali še dobiti, naker bo oddelek kmalu začeti obratovati. V tem oddelku bodo pridobivali motorna in druga kakovostna olja, ki jih moramo zdaj še uvažati. Kakovostna olja so precej draga, ker imajo le redke rafinerije v Evropi obrate za pridobivanje teh olj.

Blizu oddelka »solvent-rafinacije« gradijo še en velik obrat, in sicer za navadno čiščenje (rafinacijo) olja. — Rafinerija je imela pred vojno tudi obrat za navadno rafinacijo olja, ki pa je bil potem prav tako razdejan kakor večina obratov. Zdaj so na splošno končali gradbena dela in začeli instalirati naprave.

V zvezi z obnovo in razširjenjem rafinerije eo urejali tudi tako imenovano petrolejsko luko, ki je bila med vojno prav tako skoraj popolnoma razdejana. Na splošno so že obnovili glavno operativno obalo. Letos bodo končali še nekatera manjša dela in poglobili bodo morekno dno, da bodo mogle pristajati tudi največje ladje.

Pomanjklivosti v delu zdravstvenih svetov je treba odstraniti že takoj v začetku

V veliki večini okrajov so bili pri OLO že ustanovljeni okrajni sveti za ljudsko zdravstvo. Cim pa so sveti pričeli z delom, so se pokazale marsikaj napake in pomanjklivosti, ki jim je vzrok največkrat nepoznavanje stvari, pa tudi pomanjkanje resnosti in zavesti odgovornosti.

Zdi se, da nekateri okrajni sveti prav razumeli oziroma se niso dobro seznanili z namenom in pomenom okrajnih zdravstvenih svetov. Sveti za ljudsko zdravstvo pri OLO morajo biti oblastveno upravni organi, ki kolektivno razpravljajo in ukrepajo o vprašanih zdravstvenih službah v okrajih. Tako so prevzeli sveti kot kolektivni upravni organi — namesto dosedanjih poverjenstev za ljudsko zdravstvo — vodstvo zdravstvenih zadev na svojem področju. Predsedniki svetov so člani okrajnega izvršilnega odbora, ki jih je plenum okrajne ljudske skupščine posebej zadolžil za upravljanje zdravstvenih službah v okraju. Člane svetov pa izvoli plenum okrajne skupščine na predlog izvršilnega odbora.

Kdo naj bodo člani sveta? Prav gotovo najvidnejši zdravstveni delavci in strokovnjaki, ki bodo s svojimi izkušnjami in strokovno usposobljenostjo pravilno reševali zdravstvena vprašanja v okrajih. Dalje predstavniki posameznih družbenih organizacij (OF, AFZ, sindikatov, RK), ki bodo z zdravstvenimi delavci kot polnopravni in prav tako neodvisni člani sveta sodelovali o zdravstvenih problemih in nalogah. Zato je vseskozi zgrešeno in nepravilno pojmovanje nekaterih novoustanovljenih zdravstvenih svetov, ki mislijo, da se dejansko pri prehodu upravljanja zdravstvene službe od dosedanjih poverjenstev na zdravstvene svete ni ničesar izpremenilo. Češ poverjenik (oziroma zdaj predsednik ali član sveta) ostane pri svoji stari funkciji kakor prej, ostali člani sveta pa so poleg njega le kot nekakšen posvetovalni organ ali neko formalno telo. Tako so v postojanskem okraju mislili, da je zdravstveni svet istovesten v svetom državljanov. Zato preneka sveti ne jemljejo dovolj resno svojega dela in so se marsikje že pri izbiri članov sveta storile napake, ki jih bo v interesu pravilnega in uspešnega poslovanja zdravstvenih svetov treba čimprej odstraniti in popraviti.

Zakaj so bili ustanovljeni zdravstveni sveti v tej obliki, s tolikšnim številom članov in s tako široko in raznovrstno družbeno področja? Prav gotovo ne zato, da bi stari, preživeli, dostikrat birokratski način poslovanja dosedanjih poverjenstev zamenjali s prav taksnim, samo še razširjenim forumom le formalno postavljenih članov sveta. Nasprotno. S tem, da je večje število članov sedanjih svetov s posamezno in skupno odgovornostjo zadolženo z reševanjem določenih zdravstvenih nalog in problemov, odpade pri vestnem poslovanju novih upravnih teles nevarnost, da bi svet postal — kakor so poverjenstva dostikrat bila — le nekakšna mrtva, ozka pisarniška ustanova ali referat. Večja sodelovanost pri sedanjem upravljanju je združena z močnejšo vsestransko, strokovno tehtnejšo in temeljitje obdelavo in reševanja analiziranih zdravstvenih problemov.

Ni pa to edini namen in pomen ustanovitve svetov za zdravstvo. S tem, da so v svete poleg strokovnih delavcev pritegnjeni tudi predstavniki množičnih organizacij, se v praksi uresničuje dalekosežni ukrep naše ljudske oblasti o neposrednem, vedno širšem sodelovanju ljudstva pri opravljanju določenih državnih funkcij. Na ta način se v okviru ljudskih odborov vedno več državljanov in po njih zastopanih družbenih organizacij vključuje v delo državnega upravnega aparata ter prevzema na sebe nekatere važne upravne funkcije — v našem primeru upravljanje zdravstvene službe v okrajih.

Ce bi se torej novoustanovljeni zdravstveni sveti zavedali zgoraj navedenih dejstev in pomembnosti dela svetov, poletje se ne bi dogajali primeri, da je poslovanje nekaterih svetov bilo že od vsega začetka malomarno in pomanjkljivo,

da ponekod člani sveta niti niso bili obveščeni o sklicanju sej, da so bili spet drugod imenovani za člane sveta ljudje, ki so že itak obremenjeni z delom itd. V Gornji Radgomi je prišlo od skupnega števila 11 članov sveta le pet na sestanku, podobno je bilo tudi v Murski Soboti in Krškem. Nepravilno je tudi, da na primer v Slovenj Gradcu predsednica sveta hkrati zastopa v svetu organizacijo AFZ, ali v Postojni, kjer je babica, že tako član sveta po strokovni liniji, hkrati tudi predstavnica AFZ. Delo v svetu je odgovorno in zahteva ljudi na mestu, ki vsak zase odgovarja za svoje delovno področje, vsi pa kolektivno odgovarjajo za pravilno in uspešno reševanje celotne zdravstvene problematike v okrajih.

Velika večina zdravstvenih svetov se na svojih sejah izgublja v raznih drobnarijah, osrednjih in perečih zdravstvenih problemov pa ne vidi. Glede na to, da je začetek težak in da primanjkuje izkušenj, so zdravstveni sveti še toliko bolj potrebni pobud in pomoči od ostalih forumov na okrajih, kar pa se marsikje ne zgodi niti v najmanjši meri (Cromnelj). Člani nekaterih svetov menijo, da je zaradi poslovanja in samega dela treba počakati na navodila od zgoraj, kar pa kaže le pomanjkanje volje do dela. Prvi pogoj za uspešno delo svetov je vestno zbiranje in proučevanje statističnih podatkov, ki edini lahko zares zanesljivo nakazujejo pereče probleme na terenu. Takšno statistično analizo bodo težko ostvarili v sezanskem okraju, kjer so statističarka, ki je opravila strokovni tečaj na Bledu. Čisto preprosto postavili na drugo delovno mesto, in sicer za administratorko k nekemu KLO.

V kakšno dragoceno pomoč so statistični podatki pri reševanju prav zdravstvenih problemov, naj pokaže nekaj primerov: Nekje so na primer na podlagi statističnih podatkov ugotovili večje število obolevanj na prebivalnih in to pri odraslih. Zdar bo zdravstveni svet že vedel, kaj vse je treba ukreniti. Eden takšnih ukrepov bo gotovo pregled in kontrola higienskih razmer v gostinskih obratih, kuhinjah, menzah itd. Statistični podatki o zdravniških pregledih v ambulanti izpričujejo na primer večje število kožnih obolevanj. Kraj je industrijski. Vzrok: pomanjkljiva higiena in zaščita dela v industriji.

Zgornje ugotovitve kažejo, da so se zdravstveni sveti vse premoale seznanili z najvažnejšimi ukrepi ljudske oblasti o decentralizaciji in reorganizaciji upravljanja zdravstvene službe. Dosedanje pomanjklivosti je treba čimprej odpraviti in izkoristiti izkušnje. Le tako bodo sveti za ljudsko zdravstvo čimprej in v celoti sposobni z uspehom opravljati svoje odgovorno delo. L. K.

Šesti šahovski šampionat Jugoslavije

Rezultati 12. kola so bili naslednji:
Dr. Trifunović - Matanović remi
 V staroindijski otvoritvi je dr. Trifunović zgodaj začel z zapleti, ki so mu prinesli nekoliko terenske prednosti in prostega kmeta. Matanović je uspelo s previdno igro bledga prostega kmeta s figuro blokirati in dr. Trifunović ni mogel svoje prednosti izkoristiti.

Milič - Bertok 1:0
 V sicilijanski otvoritvi je dobil Milič aktivnejšo pozicijo. V srednji igri je svojo pozicijsko prednost poizkušal v obojni kmeti. Z lepimi manevri je začel stiskati črnega kralja, ki ga je v 47. potezi postavil pred mat ali v izgubo dame, nakar se je Bertok vdal.

Rabar - Gligorič remi
 Mojstra sta igrala špansko otvoritev in v mirni srednji igri zamenjala dame in nekaj lahkih figur ter se v 16. potezi zedinila za remi.

Karaklažić - Kostić remi
 Do sedaj najkrajša partija VI. šampionata je potekala takole: 1. e4 e5, 2. Sg3 Sg6, 3. Se2 d6, 4. Sg5 Se4, 5. De2 De7, 6. d3 Sg6, 7. Lg2 De2+ 8. Se2; 1. e7, 2. Se2 Se4, 10. 0-0-0 Ld7 remi.

Kozomara - Simonović remi
 Oba predstavnika BiH-a sta v sicilijki vodila pozicijsko borbo. Obojestranska dolga rokada je obstala zanimiv boj, vendar je nastala košljiva pozicija, ki ni dovoljevala ofenzive. Zato sta si podala roki »i nikome ništa«.

Ugotovitve postaje za selekcijo rastlin v Marenbergu važno napotilo za dvig hektarskega donosa

Prvi začetki dela na poskusnem polju v Marenbergu segajo nazaj v leto 1947. V razdobju od jeseni 1947 do spomladi 1950 so bili izvršeni le skromni poskusi. Spomladi leta 1950 pa so strokovnjaki na tej postaji že globlje posegli v raziskovanja posameznih rastlin in sort. Z raziskovanjem so hoteli doseči, da najdejo sorto, ki bi dajala večji pridelek in ki bi bila po kakovosti boljša od sorte, ki so jo doslej gojili na tem področju.

Izvršenih je bilo mnogo poskusov z ozimnimi (pšenica, rž, ječmen), jarim ovsem, sladkorno in krmino peso, krompirjem, sojo, koruzo, krmnim ohrovom in krmnimi mešanici. Pri teh poskusih so opazovali rastline v rastni dobi in končno prišli do naslednjih zaključkov:

Največjo škodo na žitnih posevkih povzročajo rja. Zaradi tega je potrebno sejati odporne sorte proti njej in sicer U 1 (golica), »Taka« (golica) in Plantahovska pšenica (golica). Prišli do tudi do zaključka, da pšenico močneje napade rja, če je — posebno z dušikom — preveč pognojena. Razen tega je pšenica rji zelo podvržena v krajih, kjer je mnogo megle, kakor tudi v vlažnih letih. Megla namreč omogoča lahko in hitro kalitev poletnih trosov rje, bolezen se hitro razvija. Zato je v takih krajih še posebno važno, da zgodaj izvršijo jesensko setev, ker prepozna setev povzroči pozno zoritev. Pšenica je ob pozni setvi dalj časa podvržena rji, in škoda je zaradi tega velika. Isto velja tudi za ozimno rž in ozimni ječmen. Boriti pa se morajo tudi proti škodljivcem, predvsem proti žitni obolevki, ki močno napada žitne posevke. Najboljše jo bodo zatrli z zaoravanjem ali požiganjem strnišč ter s pravilnim kolobarjenjem.

Pri krmni pesi so ugotovili, da da direktno posejana pesa v sušnem letu boljši pridelek kakor presejana. Primerjalni poskus jim je to jasno pokazal. Ugotovitve kažejo, da bi bilo najboljši sejati v teh krajih sorto Korono ali Bares. Proti škodljivcem pese se borijo s sredstvom »Plantakan«, ker bi drugače posevek uničil mrhar.

Poskušali so posaditi krompir na razne načine: kot sortni poskus, nakajen ali siljen, brez nakalitev, in saditev v letnem času (letna saditev). Kot najboljša sorta se je pokazala skoraj v vseh poskusih sorta »Vekaragis«, a kot najslabša po pridelku sorta »Bintje«, ki je močno napadena od krompirjeve plesni — najnevarnejše krompirjeve bolezni. Na krompirju so se pojavile tudi bolezni pešanja, izdrtitve ali virusne bolezni, med katere prištevamo kodravost, zvijanje listov, mozaik, črtavost in virozo krljžavice. Če se hočemo lotiti proizvodnje semenskega krompirja na širši podlagi, potem se moramo posluževati zdravstvene odbire (odstranjevanje

vseh bolnih rastlin), odbire najboljših rastlin, letne saditve (okrog 20. junija) in ranega izkopavanja semenskega krompirja.

Gojili so tudi sojo na manjši in večji površini ter ugotovili, da daje najboljše pridelke v tem kraju beljska sorta št. 427. Napadena je bila sicer od rje, vendar jo lahko zatirajo s škropljenjem (bordoško brozgo).

Posejali so tudi domačo trdo koruzo, in sicer rumeno in belo. Primerjava je pokazala, da da rumena mnogo boljši pridelek kakor bela. Napada jo je bulava snetljivost, ki so jo takoj odstranili in uničili, ko so opazili na posameznih rastlinah prve bule in drobne izraske.

Na poskusnem polju so imeli krmni ohrov, ki so ga posejali prve dni junija na vrtni gredi, da bi mogli vzgojiti sadike. Ko so sadike vzgojili, so jih presadili zadnje dni julija na njivsko površino. Pokazalo se je, da ga lahko z uspehom gojijo na večjih površinah v teh krajih.

Da bi ugotovili, kateri način setve je za široko prakso najuspešnejši, so jeseni leta 1950 posejali ozimno pšenico (Plantahovsko pšenico) na razne razdalje: kot normalno setev (vrsta od vrste 20 cm), na ruski način (vrsta od vrste 20 cm), vzkrizno setev (polovica semena v eni smeri v vrste 20 cm, druga polovica vprek na prve 20x20 cm), presledkasto setev (3 vrste v razdalji 20 cm, nato presledek 60 cm) in na kitajski način (razdalja vrst 20 cm, a v sami vrsti v razdalji 20 cm po tri zrna žita).

Nadalje so izvršili setev ozimne rži v jamice — metoda, ki je važna za semenarstvo. Tu so se držali novosadske metode. Natrgali so večje število klasov sorte »Grottenhof«. Te klase so omlatili in zrna vsakega klasa posebej položili v jamice, ki so jih izkopali v kvadratu 70 krat 70 cm. Posevki rastejo kakor gosti šopi trave, okrog katerih je veliko praznega prostora. Tako se lepo in neovirano razraščajo. Ko bo pridelek dozorel, bodo še pred žetvijo slabe klase izločili, seme klasov, ki jim bodo ugajali, pa bodo razmnoževali naprej.

Da bi okrajšali rastno dobo žita in dosegli večji pridelek, bodo na postaji izvršili jarovanje ozimnih žit (Plantahovska pšenica, U 1, Kadoška pšenica in beltin-

ski ječmen). Jarovanje je obdelava semena pred setvijo, z namenom, da pospešimo razvoj rastline in da povečamo njen pridelek. Pomen jarovanja je tudi v tem, da rastlina pri pospešenem razvoju dozorj prej, preden nastopi suša oziroma rja v večjem obsegu.

V svrhu povečanja proizvodnje večje količine semenskega krompirja — v borbi zoper pešanje ali izdrtitev — se bodo borili zlasti z izločevanjem bolnih rastlin na njivi, z odbiro najboljših rastlin za seme, z ranim izkopavanjem semenskega krompirja ter s poletno saditvijo krompirja.

Še mnogo drugih praktičnih vprašanj hočejo rešiti, tako n. pr. dopolnilno opravevanje koruze, setev pšenice in ajde v jamice, gojitev kaučukovih rastlin (Kok-sagiz) itd.

Heterozna koruzo je križanec dveh nesorodnih sort, ki daje v prvem letu velike pridelke. S križanjem se pospeši rast rastline, ki je sposobna dati večji pridelek, pa ne za stalno, ampak le za eno leto. Zato je heterozna seme koruze sposobno za setev le eno leto. Drugo leto pridelano seme sicer smemo sejati, pričakovati pa moramo, da bodo pridelki padli in se približali pridelkom nekrižanih staršev. V tretjem letu pa je pridelek iz križanega semena isti kot od enega roditelja. Prednost heterozne koruze je o tem, da pridelamo pod istimi pogoji za najmanj 10—20 odstotkov več kot s semenom navadne domače koruze. Pridelek povešamo seveda le, če posejemo koruzo v dobro pripravljeno zemljo in jo med rastjo tudi pravilno oskrbujejo.

Siljenje — nakalitev krompirja (jarovizacija) pospešuje vzkalitev in razvoj krompirjeve rastline in povečuje pridelek. Zato je koristno siliti ves semenski krompir. Med siljenjem se na kalem pokažejo nekatere skriti bolezni, zato lahko bolne gomolje izločimo še preden pridejo v zemljo.

Selekcijska postaja Marenberg se naglo razvija in bo dala široki praksi v najkrajšem času še več ugotovitev, s pomočjo katerih bo možno celo dvigniti hektarske donose in kakovost semena na tem planinskem področju. Ing. L. J.

PRIVILEGIJI V ILEGALI

Z uredbo o varčevanju je bila privilegiranost ukinjena — ponekod pa je prešla v globoko »ilegalno«. V taki ilegalni je živela tudi v prodajalni III. »Slovenija-sporta« v Ljubljani. Pozno zvečer, ob skrivnostni razsvetljavi, v skrivnostnem krogu, so se sestajali oboževalci privilegiranosti in prav tako skrivnostno odhajali obloženi z zavitki. V četrtek 11. januarja zvečer je bil takšen sestanek. Udeleženci tega sestanka so si gotovo mislili, da bo njihova globoka ilegalna ostala neodkrita. Temojli so bili presenečeni, ko so se naslednjega dne organi komisije državne kontrole nenadoma pojavili pred preplašeno poslovodkinjo Ivanko Strle in drugo udeleženko skrivnostnega sestanka prejšnjega večera Marijo Turk.

Prodajalna III. Slovenija-sporta je sorazmerno precej dobro založena z blagom. Konec decembra so prodajali blago za moške obleke, popelin, šifon itd. Poslovodkinja je seveda najprej z vsi zgovorjenosti hotela prepricati kontrolne organe, da je poslovanje v prodajalni ne samo tako, da mu ni kaj očitati, temveč da bi bilo lahko celo za vzor drugim podjetjem. Ko je nanesel pogovor na »skrivnostno« sestanek prejšnjega večera, sta Turkova in Strletova izjavljali, da sta sicer bili v trgovini, toda samo z namenom, urediti blagajniški dnevnik. Omajali sta se šele, ko so začeli kontrolni organi nateštati zavitke, ki sta jih prejšnjega dne obe tlačili v svoje mreže, ter zavitke, ki sta jih odnesla njuna sodeleženca Tomo Lešnik in Terezijska Zorko. Tedaj sta se skesanost priznali, da je Tomo Lešnik kupil prejšnjega dne dve podlogi, ju pustil

v trgovini in prišel ponje okrog 8. ure zvečer. Več kot Turkova in Strletova pa so pokazali izdani bloki. Poslovodkinja Strletova je bila nekaj izdanega blaga blokirala še isti večer, nekaj pa naslednji dan zjutraj. Tako je prišlo na dan vse, kar so si nabavili v tej prodajalni v poznih večernih urah, ki pač niso primerne za poslovanje. Ker so bili razumljivo v zadregi za točke, so nekaj točk ostali dolžni, in te je Turkova prinesla 12. januarja zjutraj, Strletova pa je čakala, da bo dobila točke od kakšne tete.

Turkov in Strletova sta seveda skušali prepricati sebe in kontrolne organe, da je bilo to izdajanje blaga v večernih urah popolnoma na mestu. Kontrolni organi jima seveda niso verjeli. Ko so nekoliko bolj natanko pregledali poslovni prostor, so najprej našli pod pultom zavitek v mreži, v katerem je bilo spravljeno 2,5 metra blaga za plašče. Poslovodkinja Strletova je najprej dejala, da ne ve, od kod je to blago, pozneje pa je le morala priznati, da je to blago pripravila zase. V blok je napisala 1,5 m blaga, češ da bi pozneje, ko bi dobila točke, napravila še blok za 1 m, zavitega pa je imela cel kos, t. j. 2,5 m. Še večja je bila osuplost poslovodkinje, ko so našli v predalu pod izloženim oknom skrita dva kosa blaga za moške obleke. Seveda tudi o teh Strletova najprej ni hotela nič vedeti, šele ko je le videla, da ji ne kaže stvari taji, je priznala, da je bila pred tedni, ko so prodajali blago za moške obleke, odrezala ta dva kosa in ju spravila, da bi ju kasneje prodala kakšnemu znanecu, ki bi ji za protiuslugo omogočil, da bi prišla do kakšnega drugega blaga, ki ga ona potrebuje. Seveda tudi za druge predmete Strletova ni nič vedela, n. pr. za odrezek dobrega popelina, ki je bil zavit pod prodajno mizo, in za nove moške gozjerje, ki so bili spravljani pod pultom, čeprav se prodajalna ne bavi s prodajo čevljev.

Značilno je, da je bila tega dne že navsezgodaj v prodajalni trgovinska inspekcija, ki je ugotovila, da so si uslužbenci »rezervirali«, t. j. skrili pod pult, moške dokolenke. 11. januarja je poslovodkinja strankam izjavila, da nimajo več dokolenk, toda še naslednjega dne so imeli na zalogi 17 parov, od katerih je imela pripravljenih 5 parov zase, ostale pa menda za druge ljubitelje takšnega poslovanja.

Kakor je videti iz prodajnih blokov, so imeli v prodajalni sploh čuden način poslovanja. Posameznim strankam so dajali tudi po 10 parov in še več dokolenk, poslovodkinja pravi, da so jih dajali, kolikor je kdo hotel, odnosno je imel točko. Ko so prodajali blago za moške obleke, so dajali enemu nakupovalcu tudi po 10 m blaga za obleke in še več, po istem načelu. Med nakupovalci so bili seveda tudi nekateri uslužbenci »Slovenija-sporta«, ki so baje celo zamerili Strletovi, če jim ni dala take količine blaga, kot so jo želeli. Ali se potem še moremo čuditi, da nekateri ne morejo priti do blaga za obleke, če ga ponekod delijo kar za tri obleke in še več enemu potrošniku? Kje so dobili takšni potrošniki industrijske nakaznice, bo pokazala še nadaljnja preiskava.

Poslovanje te prodajalne se bo seveda moralo vrniti iz globoke ilegalne v normalno, človeški pravičnosti primerno stanje. Za to bodo dobili tisti, ki so odgovorni za poslovanje, še primerna navodila pred sodiščem in verjetno tudi primerno nagrado.

FRANCE BEVK: OBRAČUN

(Nadaljevanje in konec)

V naslednjih novelah je Bevk posegel v vse bolj skrite predele človeške duševnosti. Tudi te imajo močno socialno ozadje, čez katero avtor razpenja svoje ljudi, predvsem njihove karakterje, jih opazuje, kako se prelivajo, in jim sledi do najtanjih odtokov. Tako je avtor s tankim posluhom za najrajše duševne utripe obdelal novelo »Tuje dete« in »Drobnica«. V »Drobnici« se dotakne občutljive kmetove duše, ki jo globoko razočara dober prijatelj in cenjeni soosed. Od vseh bolečin je zanjta najhujša. »Tuje dete« je povest dveh erotično zablodelih ljudi, ki nazadnje ob spoznanju vsak svoje krivde le najdeta svojo pot. Zakonca Meto in Toneta Serjuna vrže vojna daleč narazen. Ko se Tone Serjun, čez katerega je žena Meta že zdavnaj naredila križ, vrne iz vojske, najde v zibelki tuje dete, ki ga je Meta zanosila z neznanim narenikom. Bes in užaljenost pritrata moža skoraj do uboja, a v zadnjem trenutku se zave. Zave se tudi svoje krivde in dejanske nezvestobe v odsotnosti, in med obema zakoncema se začne počasen proces pomiritve, ki sloni na obojestranski izpovedi, izpovedi v pravem moralno-etičnem smislu. Lahko rečemo, da ta novela spada med najbolj človeško tople in psihološko profinjene. Po svojevrsnosti problema izstopa novela »Greh pogončica Zidorja«. V licemersko in zaostalo kmetško okolje je avtor postavil dve podobi dorasčajočega otroka in ženske. Oba prideta v opreko z okolico ženske, dekla Marula zaradi nepomilivega in neodpušljivega »greh« — nezakonskega otroka in osumljenega detomora — ter pastir — pogončič

Zidor, zaradi prikrivanja dozdevnega detomora. Dejanje dekle Marule je na dnu vsega in v resnici dejanje družbe, v kateri je Marula imela nezakonsko dete, kajti ka dejanju jo je pogнал socialni položaj, na katerega jo je vrgla družba. Na drugi strani pa je »greh« pogončica Zidorja pravzaprav greh družbe. Njegova otroška duša je ob spoznanju Marulinoga dejanja ostala neomadeževana, umazalji so jo šele ljudje, ki Zidorjevo nejasno in zato lepo skrivnost nesramno razrzigajo. Medtem ko je usoda dekle zaključena v trenutku, ko Zidor pod pretjno izda njeno dejanje, se njegova še etopnjuje; verske torture, srečanje z Marulo, ki jo pelje orožnik, in nazadnje ogabno hlapčevto natolečevanje sunejo Zidorja v smrt. Zidor gre torej v smrt zaradi nezmernega razočaranja, katerega mu sam ne ve imena, zaradi umazanosti, s katero so ga obmetali in ki jo je začel dojemati nekje globoko v otroški duši.

Poleg močnih moških podob, kakor v »Obračunu« in »Gmajni«, je Bevk ustvaril tudi celo vrsto ženskih, ob te pa postavi moškega-slabiča. Na ta način je pisatelju uspelo, da je poglobil tragičnost usod, bodisi ženskih, bodisi moških, žensko podobo pa povzdignil na bolj ali manj obožujočo piedestalo. Tak je primer pri tih in ponižni, v lepšo prihodnost zazrti postarni dekli Menče (=Menče), ki pa svoje sreče nikoli ne doseže zaradi lahkomišelnosti sezonskega delavca Drejca, v svoj posebni svet zaprtega človeka. Medtem ko se vse odpuščajoča in razumevajoča Menče povzpne do skoraj idealizirane podobe, je njen Drejc z vsemi svojimi, za slabiča

tipičnimi napakami in strastni pravo človeško neobgljence. V zadnji fazi dogajanja Menče sicer ne propade zaradi Drejca, kajti njena bolezen je neozdravljiva in ji tudi Drejčeva opora ne bi mogla pomagati, toda njen propad na eni in Drejčeva lahkomišelnost popivanje na drugi strani se enkrat in dokončno poglubi moralno vrzel nad obema človekoma. Podoben je problem v noveli »Bajtar Mihale«, samo da se tu dejanje, bajtarjevo propadanje, začne z ženinom smrtjo. Za možovo nagibanje k propadanju ve žena Malija, ki pozna svojega moža, mu odpušča in mu je vseokoli opora in pomoč. Na smrtni postelji pa izbruhne v grenko obožbo: »Ti nisi mož, ti si čapa! Ti nikoli nisi bil mož kot drugi...« Po ženi smrti Mihale s svojo naravo mora pobepešeno, gospodarsko in moralno propadati in nazadnje ves uničen umre, kajti z ženo je izgubil edino oporo, ki mu je še dajala življenjsko silo. Koliko miru in topleg asozitja lahko vnese v domačnost plemenita ženska duša (in take duše so tudi med preprosti ljudmi), pokaže Poljanjeva žena Tona v črtici »Oče«. Meščansko življenje prinaša ljudem spet čisto posebne težave in tegobe. Tu prinaša beda še vse bolj rafinirane posledice in žrtve razmer hodijo še po vse bolj ozki stezi nad prepadom. Toda tudi tu so močne in plemenite, nesebične osebnosti, ki lajšajo črno in brezizhodno življenje. Tako je žena učitelja Lebana — Rezi v noveli »Na prelomu« Izvor nesreče teh dveh ljudi je predvsem v italijanski nacionalni tiraniji. Leban ne more prenehati, da bi otroke odnjeval materinčini, raje se da upokojiti. Naraščajoča beda, neuspeli poizkusi izboljševanja materialnega stanja priženo Lebana do odločitve: skupna smrt. Na smrt bolna Rezi pa s pre-

prosto človeško toplino odvrne moža od namere. Ne zaradi sebe, zaradi njega, ki mora še živeti. Šele v krizah se ljudje spoznajo; čeprav že več desetletij živijo skupaj, jim ostane marsikaj skrivnega, nedoemljivega, večkrat marsikaj odnesejo a seboj v grob, so pa trenutki, prelomi v človeškem življenju, ko plane njihovo najosnovnejše bistvo na dan. Tako podoba ženske je tudi v novelici »Granata«. Drugačna je spet usoda gospe Ane v »Nevitih«. Ujeta v malomeščanec, omejeno življenje, spozna svojo življenjsko zmoto, izbruhne njena svobodoljubna narava, a jo odnos do sprejetega bremena spet vrže nazaj, trpi sama zase, okolju, na katero je zunanje vezana, pa mora kazati prijazen obraz. Usode ljudi v novelah »Beda«, »Grotteska« in »Medesta« so podobne usodam v nekaterih Cankarjevih črticah z Dunaja: Srmatno ponižanje, razjedajoči dvom in lepota in hrenjenje po sreči. »Pismo« mlade učiteljice nas še enkrat popelje v zaslužnjeno Primorsko. Iz njega vejeta bridkost od domovine odsekanega človeka in nezjemna radost od zvoka domače besede, ko učiteljico pripelje pot med Slovence. Lahko rečemo, da je v »Pismu« zgodben osnovni ton Bevkovih povesti iz Primorske, trpkih povesti o zaslužjenih ljudeh.

Kakor predstavlja celotno dosedanje Bevkovo delo velik doprinos k slovenski literaturi, tako je obnem tudi možčan izraz nikoli umrle nacionalne zavesti in prebujajoče se revolucionarnosti ljudi v Slovenskem Primorju. V najtežjih dneh je France Bevk ostal med svojim ljudstvom, mu kazal pot in ga vodil. Eden od številnih njegovih kritikov po svobodi in pravičnosti je tudi ta knjiga novel, ki emo jo pravkar prelitali.

Tekmovanje društev za 10. obletnico OF

Na pobudo MK FKS Hrastrink so se 11. t. m. sšli člani upravnih odborov vseh društev v Hrastrinku ter se med drugim pogovorili o delu v preteklem letu. Nekatera društva so postavljali plan presegala in razen tega še s prostovoljnimi delom pomagala pri izpolnjevanju planskih nalog v podjetjih.

Tako je lovski družina v Hrastrinku plan oddaje mesa presegla skoraj za 40 odstotkov ter prostovoljno delala v tamkajšnjem rudniku. S tem je prispevala lep delež k izpolnitvi kolikinskega in finančnega plana v rudniku. Telovadno društvo je pridelalo več uspešnih akademij in sodelovalo pri različnih prireditvah. Člani društva so delali v rudniku in dobili za to eno tretjino nakopane premoaga za ogrevanje telovadnice in ostalih prostorov. V tekmovalni za 10. obletnico OF so gostovali na Dolu pri Hrastrinku in v Slovenjem Gradcu. Planinsko društvo v Hrastrinku je med vsemi društvi v kraju najmočnejše; lani so člani delali prostovoljno nad 4000 ur. Avto-moto društvo je v celoti izpolnilo letni plan, saj je 16 članov opravilo pred oblastno in društveno komisijo izpite za motorno kolo. 26 članov pa za sferje-amaterje osebnih avtomobilov. Člani društva so delali prostovoljno 1600 ur. Planske naloge so izpolnila vsa društva razen razloga amaterjev, ki niso imeli na razpolago dovolj materiala. Prav dobro deluje Foto-klub.

Vsa društva so se na sestanku razveljala, da bodo v čast 10. obletnici

OF pospešili delo in da se bodo njihovi zastopniki sestajali vsak mesec. Društva se zavedajo, da bodo le ob medsebojnih stikih in skupnem delu lahko izpolnili zastavljene naloge.

»Miklova Zala« na Vidmu

Krško, 16. jan.

Kdo v Zasavju ne pozna videmskega kvarteta in marljivih članov ljudske prosvete na Vidmu ob Savi? Kdo v krškem okraju še ni slišal peti borov Uršičev, tenorista Piroca in basista Petana, ki so poneli sloves Videmčanov izven okraja ter se udeležili republiškega tekmovalnega Razena tega po prvotni tudi dobri igralci.

Pred nekaj dnevi so nas presenetili s koroško ljudsko igro »Miklova Zala«. Za prve tri predstave so bile velicopne razprodane že v predprodaji. Pri igralcih ni bilo opaziti nih, ki so običajne na podeželskih odrih. Povsod so se poznala spretna režiserstva. Vloge so bili med seboj porazdelani in izgovarjava je bila zadovoljiva. Tov. Gizela Durgo je zelo lepo oblikovala Zalo, Marija Javorič je podala Almiru naravno in prepričevalno, Marica Benja je bila posrejena Miklova. Prijetno nas je iznenadila tov. Gregoričeva, ki je pokazala precejšnjo nadarjenost. Pohvaliti je treba soborne brate Uršiče, Petana in Barbiča. Tudi ostali so se v svojih vlogah znašli. Posebno so ugnajali fan-

tje in dekleta v pristnih narodnih nošah.

Uprizoritev je bila za Videm in Krško, kjer je v zadnjem času precejšnje kulturno mrtvilo, velik užitek.

Na Vidmu bo končno treba načeti vrnake primerne gledališke igranje in odra. KIO naj s člani ljudske prosvete in sindikalne podružnice razmisli o nadaljnji graditvi zadržnega doma, ki ima že postavljene temelje.

»ZATEMNITEV« SE NADALJUJE

Precej dolgo je še, ko smo ugotovili, da imamo v naših vlakih, zlasti na dolenski progi, nerazvitejšene vagonce, čeprav bi bil že čas, da bi ta zastemnitev izginila. Kmalu bomo stopili v sedmo povojno leto, pa naša železnica uprava še vedno ni našla nobene možnosti in sredstva, da bi ustregla potnikom in vavilom silo razsvetlila vagonce. V vlakih na dolenski progi so razsvetljeni vagoni pravzaprav bele vrane. Na drugih progah je v tem oziru nekoliko boljše, vendar pa še zdaleč ne tako dobro, da bi bili potniki zadovoljni.

Razumemo, da so težave z ustreznimi plinskimi gorilci, da so morda še druge tehnične ovire, nikakor pa ne moremo razumeti, da v dobrih petih letih po vojni ne bi bilo možno poskrbeti za kakšno koli maslo razsvetlilno v železniških vagonih. Kaj pomaga govoriti o kulturnem prevajanju potnikov, ki pa so morajo voziti v nerazsvetljenih vagonih, kjer so razen drugih neprijetnosti možne tudi tatvine! Zadnje čase so vlak na dolenski progi »zatemnjeni« tako temeljito, da za razsvetljenje noben vagon Potniki si pomagajo z žigalnicami, nekateri tudi s svečami. Železniki upravi bi bili hvaležni, če bi jih vsaj potolažila s svetlo, da bo v bližnji bodočnosti poskrbela za kakšno koli razsvetlilno v vagonih. — Z.

OBVESTILA

IZPITNI ROKI

Ministrstvo za kmetijstvo LRS objavlja naslednje izpitne roke za strokovne izpite:

1. Kmetijske stroke: v prvi polovici marca, junija, septembra in decembra;

2. Veterinarske stroke: v drugi polovici marca, junija, septembra in decembra.

Če bo število prijav preseglo normalno, se bodo po potrebi postavili še novi izpitni roki.

Učazbeni, ki so po novi uredbi dolžni opravljati strokovni izpit, in vsi pripravilci, ki niso izpolnili pripravniške dobo, naj takoj pošljejo prijave z navedbo izpitnega roka Ministrstvu za kmetijstvo LRS, osebni oddelk. Sicer pa je pošiljati prijave najpozneje mesec dni pred postopkom izpitov.

Ustanova, kmetijska poverjenstva OLO in podjetja naj na osnovi razpisanih izpitnih rokov zberejo kadeer kmetijske in veterinarske stroke, ki pride v poštev za opravljanje strokovnih izpitov, in javijo to zaradi pregleda Ministrstvu za kmetijstvo kot matičnemu resoru.

NAROČNIKE

ki so bili naročeni samo na ponedeljsko izdajo »Ljud. pravice«, ponovno obveščamo, da takih naročnikov letos nimamo več. — Uprava »Ljudske pravice«

DNEVNE VESTI

Lokalna cesta II. reda št. 1310 Stahovica—Kamniška Bistrica je zaprta za ves promet. Preusmeritve ni. — OLO Kamnik, uprava za ceste.

V koči PD Domžale na Mali planini se bo vršil v času od 22. do 28. t. m. smučarski tečaj gimnazij okraja Kamnik, salo koča ostalim obiskovalcem ni na razpolago.

Planinsko društvo vladnih ustanov sporoča svojim članom, da je občni zbor našega društva, ki je bil določen za 12. januarja, bil preložen iz tehniških razlogov in se bo vršil v četrtek 18. januarja 1951 ob pol 20. uri v sindikalni dvorani Sveta za lokalno gospodarstvo (bivše ministrstvo za komunale zadeve) na Cankarjevi cesti št. 18. Vabimo vse člane, da se obnega zbora udeležijo v čim večjem številu, za odbornike planinskih skupin pa je udeležba obvezna.

Redna letna skupščina Mestnega telovadnega odbora v Ljubljani bo danes 17. jan. ob 20. uri v mali dvorani Narodnem domu.

Stomatološka sekcija SZD obvešča svoje članstvo, da bo strokovni sestanek v soboto 20. t. m. ob 20. uri na stomatološki kliniki.

GLEDALIŠČE

DRAMA — LJUBLJANA

Sreda 17. jan. ob 20. Krefl: »Celjski profet«. Zaklj. predstava za sindikatski univerze.

Četrtek, 18. ob 20. Garcia Lorca: Dom Bernarda Albe. Red dramski G. Petek, 19. ob 20. Goethe: Egmont. Zaključena predstava za MVS in TVS.

Sobota, 20. ob 19.30 Goethe: Egmont. Red A.

OPERA

Sreda 17. ob 20. Mascagni: Cavalleria rusticana. Leoncavallo: Glumadi. Gostuje Miro Gregorin Alan mariborske Opere. Zaključena predstava za sindikat TVS in MVS. (Veljajo vstopnice izdane 9. t. m.)

Četrtek, 18. ob 20. Verdi: »Trubadur«. Abonma red D.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE MESTNI DOM

Četrtek, 18. jan. ob 16. Gradnik-Nazori »Pepeka«. Popoldanska predstava.

Sobota 20. jan. ob 16. Nazor-Gradnik: »Pepeka«. mladinska igra z godbo in petjem.

Nedelja 21. jan. ob 15. Nazor-Gradnik: »Pepeka«. mladinska igra z godbo in petjem.

Nedelja 21. jan. ob 17. Nazor-Gradnik: »Pepeka«. mladinska igra z godbo in petjem.

Predprodaja vstopnic od srede dalje od 10. do 12. do 17. v prodajni Drzavne založbe, oddelk za muzikalijo. Konkretni trg 18. ter. smo pred zneškom pri blagajni v Matnem domu.

KUD »IVAN ROB« LJUBLJANA

Sreda, 17. januarja ob 20. Mrak: »Rdeči Logar«. Indijanska tragedija. Krstna predstava v Sentjakobskem gledališču (Mestni dom) — Nedelja, 21. jan. ob 20. Mrak: »Rdeči Logar«. Gostovanje na Vrhniki.

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Četrtek, 18. jan. ob 20. Molière: »Zsilijena ženitev«. »Ljubzen zdravnik«. Izven.

Sobota, 20. jan. ob 20. Molière: »Zsilijena ženitev«. »Ljubzen zdravnik«. Izven.

Nedelja, 21. jan. ob 16. Molière: »Zsilijena ženitev«. »Ljubzen zdravnik«. Izven.

Sindikalna podružnica »Prešernova gledališča« pripravila v režiji B. Dežmanova otroško pravljeno igro »Rdeča kapica«. Poleg otrok nastopajo člani gledališča. Premiera bo konec januarja.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 20. jan. ob 19.30 Milčanski: »Mogočni prstan«.

Nedelja 21. jan. ob 14.30 Milčanski: »Mogočni prstan«. Zveze z vlakni ugodne.

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Četrtek, 18. jan. ob 20. Finžgar: »Bavvalina življenja«. Petiš.

Sobota, 20. jan. ob 20. Remec: »Miklavžkove vragolije«. Desetič.

Nedelja, 21. jan. ob 15. Remec: »Miklavžkove vragolije«. Enajstič.

Letna skupščina Plavalne zveze Jugoslavije

Dve ligi in druge spremembe

V soboto in nedeljo je bila v Beogradu redna letna skupščina Plavalne zveze Jugoslavije, na kateri so sodelovali člani posameznih republiških odborov. Skupščina je sprejela tudi nova pravila in pravilnike Zveze, ki določajo, da bo Centrala zveze v Beogradu, centralne strokovne komisije pa v Beogradu, (komisija za omasovitev in izvenarmadno vzgojo) v Zagrebu (komisija za plavanje in vaterpolo) in v Ljubljani (komisija za skoke v vodo). Spremenili so tudi dosednji način tekmovalstva. Na prvenstvu posameznikov bodo odšel naprej nastopali samo najboljši posamezniki. Klubi bodo tekmovali v dveh ligah. Prva liga bo sestavljena iz dveh skupin, v kateri so po 4 društva. A skupina JUG (Dubrovnik), Jadran (Split), Mladost (Zagreb) in Primorje (Beograd). B skupina: Mornar (Beograd), Ilirija (Ljubljana); četrta član pa bo zmagovalce kvalifikacijske tekme med Proleterom (Zrenjanin) in Poletom (Maribor); v drugi ligi bo prav tako tekmovalo 8 ekip. A skupina, premagane iz kvalifikacijskega tekmovalstva. Naprijed (Zagreb) Dinamo, (Vinkovci); B skupina: Polet (Sombor), Zeleni (Beograd), Spartak (Srbobit), in Senta (Harsegovci), Sever (Beograd) in Korčula. V drugi ligi bo prav tako tekmovalo osem ekip. A skupina: Naprijed (Zagreb), Polet (Sombor), Ilirija (Ljubljana), Proleter (Zrenjanin), DIF (Beograd), Omladinac (Osijek), Ohridski Branovi (Ohrid) in drugi pa ne.

Tudi v vaterpolu tekmovalju so posamezni klubi razvrščeni v dve ligi. Prva liga bo imela osem ekip, in sicer Jug (Dubrovnik), Mornar (Split), Jadran (Split), Primorje (Beograd), Mladost (Zagreb), Jadran (Harsegovci), Sever (Beograd) in Korčula. V drugi ligi bo prav tako tekmovalo osem ekip. A skupina: Naprijed (Zagreb), Polet (Sombor), Ilirija (Ljubljana), Proleter (Zrenjanin), DIF (Beograd), Omladinac (Osijek), Ohridski Branovi (Ohrid) in drugi pa ne.

Hokej na ledu

V petek pričetek državnega prvenstva

Od 19. do 21. januarja bo v Kranjski gori finalno tekmovalje za državno prvenstvo v hokeju na ledu. Tekmovale bodo ekipe »Mladost« (Zagreb), »Partizana« (Beograd) in »Ljubljane«, četrto ekipo pa bo dala kvalifikacijsko tekmovalje med »Tekstilcem« (Varaždin), »Zagrebovcem«, »Spartakom« (Srbobit), in »Gregoridcem« (Jesenice). Sredi februarja bodo začeli pripravljati za svetovno prvenstvo, ki bo od 9. do 19. marca v Parizu. Nekateri ekipe bodo ta čas gostovale v tujini. Ekipa »Partizana« bo 28. januarja odpotovala v Avstrijo, brčkone pa bo gostovala tudi v Italiji. V Avstriji bo imel »Partizan« tri tekme z izredno dobrimi avstrijskimi ekipami »Graz« in »Leobna« ter neko ekipo na Dunaju. Ekipa »Mladost« bo odpotovala v Zahodno Nemčijo, kjer se pomerita z »Oberdorferom« in »Flasenom« itd.

Letna skupščina Nogometne zveze Slovenije

Nogometna zveza Slovenije sklicuje svojo redno letno skupščino dne 24. januarja 1951.

Skupščina se morajo obvezno udeležiti zastopniki vseh klubov, ki teki republiški ligi, nadalje zastopniki muzej in državnih ligah in v sloven. Oblastnih nogometnih odborov, oziroma poverjenicah, in sicer iz mariborskega 4, iz celjskega 3, iz travbovskega 2, iz kranskega 2, in iz goriskega 2 delegata, ter člani upravnega odbora NZS.

Stroške delegatov nosi Nogometna zveza Slovenije.

Skupščina se bo vršila v prostorih Ministrstva za delo LRS v Ljubljani, Gajeva ulica 3, s pričetkom ob 10. uri.

Teniška mojstra Branovič in Mitič na Finskem in Švedskem

Naša znana teniška igralca Mitič in Branovič bosta odpotovala v petek 19. januarja v Helsinki (Finska), kjer bosta sodelovala od 20. do 28. januarja na mednarodnem prvenstvu Skandinavije. Po tem tekmovalju bosta Mitič in Branovič odšla v Stockholma (Švedska), kjer se bosta v začetku februarja udeležila mednarodnega tekmovalja, ki ga organizira »Hungliga Tenis Klub« iz Stockholma.

Objavi SZS

Državno prvenstvo mladincev na Šari. V večerajšem »Poročevalcu« so bila objavljena imena mladincev in mladink, ki imajo pravico nastopa na tem prvenstvu. Društva, ki ne bodo poslala tekmovalcev, naj to brzojavno javijo na SZS. Potni stroški grede na račun društva. Odhod alpskih tekmovalcev je v četrtek 18. t. m. ob 20. uri, tekašev in skakašev pa 21. t. m. ob 20. uri. Tekmovalci naj s seboj vzamejo hrano za dva dni in odojo.

Mladinki tečaj se bodo pričeli v četrtek. Skakalci bodo imeli tečaj v Planici, tekaši pa v Podkorenju. Tečaj za alpeke tekmovalce in tekmovalke odpade. Društva naj javijo takoj imena na SZS.

RADIO

Poročila ob 5.15, 6.12. 15., 19.30, 22. in 23.55

5. Jutrarnji pozdrav — 5.25 Pesmi borbe in dela — 5.50 Jutrarnja telovadba — 6.10-7. Lahke jutrnjari koncerte — 12. Opoldanski koncert (Anton Lajovic: Andante in Adagio za violino in objavo — 12.40 Zabavna glasba in objavo — 13. Jesenični pogovori — 13.10 Pisan sporod orkestralne in solistične glasbe — sodeluje saksofonist Srečko Dražič, pri klavirju Dana Perušek — 14. Umetne pesmi domačih avtorjev poje komorni zbor Radia Ljubljana pod vodstvom Milka Skobrneta — 14.30 Odgovori na aktualne teme — 14.45 Mitrovič Lovar: Mladinski koncert za violino in klavir — 15.10-15.30 Plesno glasbo igra Peter Kreuder — 18. Mladinska skladišča Pavla Sivica izvaja avtor — 18.30 Mali leksikon za pionirje — 18.30 Igra mali ansambel pod vodstvom Pina Musarja — 19. Razvoj hokeja na ledu v FLRJ — 19.10 Slovenska narodna in prireditelj Franca Marolta — 19.45 Zabavna glasba in objavo — 20. Ciklus Beethovnovih klavirskih sonat: Sonata op. 23 št. 15 (Pastoralna) — Izvaja pianist Roman Klasiac (Prenos iz Maribora) — 20.20 William Shakespeare: Macbeth (slušna igra) — 22.15 Kaj bo jutri na sporedu — 22.30 Iz del Borisa Papandopula — 23.30 Plesna glasba — 24. Glasbena medigra — 0.15 Oddaja v italijanskini — 0.45 Zaključek oddaje.

Snežne razmere v Sloveniji 16. t. m.:

Ribniška koča: 130 cm starega, 8 cm prišča, temp. —3° C.

Mariborska koča: 20 cm starega, 5 cm prišča, temp. —3° C.

Planica: 59 cm, posrežen, temperatura —5° C.

Jezerko: 38 cm, posrežen, temperatura —4° C.

Postojna: 1 cm, posrežen, temperatura 0 stopinj C.

Vremenska napoved za sredo 17. januarja: Pretežno lepo vreme, v jutrnjih urah po kotlinah megla. Temperatura v Primorju ponoči +4° C, v ostali Sloveniji —6° C. Podnevi v Primorju 6 stopinj, v ostali Sloveniji +5° C.

TEHNIŠKA VISOKA SOLA V LJUBLJANI

raspiše za Centralno tehniško knjižnico v Ljubljani naslednja mesta:

1. mesto znanstvenega sodelavca; pogoj: inženir ene izmed tehniških strok;

2. mesto nižjega bibliotekarja; pogoj: fakultetna izobrazba;

3. mesto administrativnega manipulanta; pogoj: znanje administrativnih poslov in strojeplaja.

Rok za prijave je 14 dni od dneva objave. — Rektorat Tehniške visoke šole v Ljubljani, Knjižnica 12.

PREKRBA

DELITEV KRVAVIC IN DROBOVINE

Poverjenstvo za trgovino in prekrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, da se lahko nabavijo v t. m. krvavice in tampe na polovice stare živilske kakanice za mesec jan. 1951. Krvavice in tampe bodo delile vsaki dan dopoldne in popoldne vse običajne poslovalnice v rajonih in na trgu.

PREDAVANJA

Tov. minister dr. Potrč Jože bo predaval »O sodobnih problemih socializma«. Predavanje bo danes v sredo 17. t. m. ob 18.30 v predavalnici Interne klinike. Na zanimivo predavanje vabi Slovensko zdravniško društvo vse zdravnike in medicince.

CENTRALNA LJUDSKA UNIVERZA

17. jan. Zgodovinski in kulturni razvoj Maribora v primerjavi z Ljubljano. Predava prof. Baš Franjo. Predavanje se vrši v Mali filharmonični dvorani ob 20. uri.

18. jan. O prometu v ZDA predava docent TVS ing. Gápan Julij. Predavanje spremljata ameriška filma: Promet v ZDA in Industrijsko jezersko pristančiče.

KONCERTI

I. ljudski simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije bo danes v sredo ob 20.15 v Filharmoniji. Pod vodstvom dirigenta Jakova Cipčija bo izvajal orkester Profkofjev: Klasični simfonija, Saint-Saens: Zivalski karneval, Respighi: Rimski vodnjak. Predprodaja, sedeži po 20 din. je v Knjižarni muzikalij.

Dijaki ljubljanskih srednjih šol, ki so kupili vstopnice za dijaški simfonični koncert, ki bi se moral vršiti dne 5. januarja opozarjamo, da veljajo kupljene vstopnice za današnji ljudski simfonični koncert, ki bo ob 20.15 v Filharmoniji.

Abonenti rednih simfoničnih koncertov imajo svoj IV. simfonični koncert v ponedeljek, 22. januarja ob 20.15 v Unioni. Dirigent: Samo Hubed, solist Ivan Turšič (fagot), Spored. Mozart: Predigra k operi Carobna piščal, Mozart: Koncert za fagot, Škerjanc: Gazela (prva izvedba), Beethoven: VII. simfonija. Repriža tega koncerta bo v torek, 23. februarja ob 20.15 v Filharmoniji. Vstopnice v Knjižarni muzikalij.

KINO

LJUBLJANA, UNION: Jugoslovanski film: »Plavj 9«. Kratkji film: Filmske novosti 44-K. Predstave ob 15.17, 19 in 21.

MOSKVA: Angl. film: »Noro srečanje«. Kratkji film: »Obzornik 48. Predstave ob 15.15, 18.15 in 21.15.

SLOGA: Premiera amer. filma: »Broljav na zapad«. Hrvaški pregled 10. — Predstave ob 15.17, 19 in 21. uri.

TRIGLAV: Ital. film »Rigoletto«. Filmske novosti 28.

SISKA: amer. film »Ljubavna pesem«. Filmske novosti 29.

LITOSTROJ: Angl. film »Johny Francez« bos. mesečnik 23.

VEVCE: češki film »Sirena«. Nank in tehnika 2.

MARIBOR PARTIZAN: angl. film »Srebrno ladjevje«. Hrv. pregled 7.

UDARNIK: Jugoslov. film »Idečni svet«. Filmske novosti 31.

CELJE, METROPOL: Ameriški film: »Broljav na zapad«. Hrv. pregled 10. DOM: jugoslov. film »Zastava«. Pionir 8.

KRANJ, STORŽIČ: Ameriški film: »Zmajovo seme«. II. del. bosanski mesečnik 32.

RADOVLJICA: amer. film »Tarzan zmagnuje«. Vode nam bodo pokorne.

JESENICE: angl. film »Hamlet«. BELI: avst. film »Boit seme«. Ivan Cankar 1.

DOMZALE: franc. film »Ljubavni sen«. Srbski mesečnik 24.

KAMNIK: holandski film »Blagoslov«. mesečnik JA 15.

NOVO MESTO: sovj. film »Sedmero hrabro«. Obzornik 40.

KOČEVJE: sovj. film »Gajšič«. Ljudje in zadnje.

SOSTANJ: sovj. film »Deček iz predmestja«. Titovi fizkulturniki v Pragi.

ROG, SLATINA: franc. film »Kralje«. Filmske novosti 9.

PTUJ: nemški film »Kemija in ljubav«. Srbski mesečnik 27.

SEŽANA: švedski film »Ko cvetijo livade«. Zima.

OSMRTNICA

Detrpela je naša dobra stara mama, taša MARIJA BUČAR. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek 18. t. m. ob 15. uri iz hiše žaloeti na kranjsko pokopališče, Kranj. Zaluječa družina: Bučar, Favičič in Florjančič.

Urna urniškij odbor — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 2 — Uprava: Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave: 32-61 do 32-65 — Telefon narodniškega oddelka 30-30 — Telefon oglašnega oddelka 25-55 — Številka čekovnega računa 604 90321-0

Deset dni v Palestini

Ogledovali smo si Tel-Aviv in nihče ne bi mogel reči, da je to mesto najmlajše na svetu. Zivahno trgovinsko središče z dolgimi in širokimi cestami, obdanimi z modernimi zgradbami in olepšano z vsem, kar priča o visoki kulturni stopnji, se v ničemer ne razlikuje od evropskih metropol. Vendar pa vsega tega pred štiridesetimi leti še ni bilo, kar pač dokazuje delovno energijo in življenjski optimizem Židov.

Tel-Aviv je kulturni in trgovinski center Izraela. Do nedavnega je bil tudi sedež izraelske vlade, ki se je šele pred kratkim preselila v Jeruzalem. Tukaj so tudi poslanštva tujih držav, konzulati in trgovinska zastopništva. Pa tudi domače ustanove so osredotočene v tem mestu kakor generalni uradi Židovske delavske federacije »Histadrut«, kjer so nam pripravili zelo lep sprejem. Izraelska opera in filharmonični orkester sta tudi v Tel-Avihu in ne v Jeruzalemu.

Tudi industrija tega mesta je v največjem razmahu in prav tako trgovina, ki zajame okrog 70% vse izraelske trgovine sploh. Presentni nas je izredni tempo življenja v Tel-Avihu, ki ima okrog 50.000 avtomobilov in kjer čakaš za prehod preko ceste na pločniku od 10 do 15 minut. Prav tako pa najdeš sredi mesta številne tih vrtove in senčne parke, kjer si lahko oddahneš in zbereš od naglega vrveža zbeغانe misli.

Ravno tiste dni je minilo 30 let od prvih početkov izraelske državne skupnosti, ki je končno po dveh sve-

tovnih vojni dosegla mednarodno priznanje in s tem dokončni značaj zakonite države. Severni del te države obsega rodovitven svet, ki obeta bogato kmetijsko proizvodnjo, v katerem pa tudi industrializacija nikakor ne zaostaja, kakor smo ee na lastne oči prepričali. Sicer pa nameravajo Izraelci tudi južni, puščavni del svoje dežele polagoma izpremeniti v plodno zemljo, kar jim dela mnogo preglavic in težav, ker je tudi z dovršenimi tehničnimi sredstvi težko premagati tako občutno pomanjkanje talne vode. Zaradi tega nameravajo v tem južnem delu, ki ga nazivajo »Negeve«, pospeševati industrializacijo kakor so ob Mrtvem morju osredotočili kemično industrijo, ki baje s svojimi izdelki že krepko tekmuje na svetovnih tržiščih z znanimi svetovnimi proizvajalci.

Država je imela že takoj spočetka precej težav, ker jo je bilo treba braniti zoper bojevitega sosedu in si v svetu pridobiti mnogo prijateljev in simpatizerjev. Tudi izraelska vlada je uvidevala, da šport ni slab posrednik med narodi, ampak da se prav po poteh plemenitega, prijateljskega tekmovalstva ustvarjajo neprisljlene vezi trajne vrednosti. Zato je začela razvijajočemu se športu posvečati mnogo pozornosti.

Športno gibanje v Izraelu se je pričelo že pred 30 leti, pred 25 leti pa je Hapoel, najstarejša izraelska delavska športna organizacija, pričela zbirati športnike in mlade veselače

po načelu: »mens sana in corpore sano«. Ni nasebine v Izraelu, da ne bi imela podružnice »Hapoela«, kjer goje nogomet, odbojko, kosarko, plavanje, veslanje in telovadbo vseh zvrsti. Iz leta v leto rastejo športne skupine, ki štejejo danes že 263 ekip v posameznih panogah. Spočetka so gojili plavanje le ob morju in rekah, sedaj pa imajo po vsej notranjosti države že 80 plavalnih bazenov.

Plavalna in veslaška moštva Hapoela so ee koristno uveljavila pri narodni obrambi, ko so uspešno pomagala organizirati trgovsko in vojno mornarico in se zlasti udeleževala pri ilegalnem dovažanju preganjanih rojakov v Izrael. Hapoel je kot športno združenje tako po številni moči kakor po kvaliteti moštva v državi na prvem mestu. Bavi se tudi s pilotiranjem letal in prireja v ta namen številne tečaje za mladino.

Zadnji dan pred vrnitvijo smo obiskali še največji kibbutz v Izraelu, ki ga imenujejo Givat Brenner. Med vojnjo so nam pokazali velik, lep pomnik »Stražo sedmih«, ki so ga postavili na čast sedmim padlim mladencem, ki so branili pot Jeruzalem — Tel Aviv. Na tej poti smo videli tudi kemični inštitut in agronomsko opazovalnico, ki jo vodi prezident dr. Weiz-

man, izumitelj umetnega acetona, ki so ga uporabljali v Angliji med I. svetovno vojno.

Ta največji vseh kibbutzov je bil za nas tudi največje presenečenje. Ko smo se pripeljali tja, se nam je sonce prav prijazno smejalo, kar naenkrat pa je začelo na vsem lepem grdo deževati. Gledali smo prav debelo narokrog, odkod ta nenadni dež. Smeje so nam pojasnili, da smo uživali tudi mi blagodat umetnega dežja, ki pa je v prvi vrsti namenjen zelenjadnim vrtoom in pomarančnim nasadom. V zemljo je položenih okrog 4 milijone metrov cevi, s katerimi škropijo in namakajo njive in vrtove. V kibbutzu se nahaja tudi tovarna sadnih sokov, tovarna za olje in tovarna za konzerviranje zelenjave, poleg tega še velike delavnice za potrebno orodje in druge priprave in seveda vseh vrst domače živali razen prašičev.

Za slovo so nas peljali še v poma-

rančni nasad z ljubeznivim povabilom, naj si kar sami postržemo. To pot smo jedli nekoliko previdejše, ker smo imeli slabe izkušnje s Cipra, sploh pa se nam je glede prehrane že močno tožilo po ladijskem kuharju in ni nikomur izmed nas prihajalo na misel, da bi si za domačo uporabo zabeleževal izraelske kuharske recepte ali se animal za njih kuharsko knjigo. Kljub temu smo pomarančnemu nasadu kibbutza napravili le nekaj škode in se nato prav lepo zahvalili prijaznemu upravniku, rojenemu v Delnicah v Gorskem Kotaru.

Tako smo si v dobrih desetih dneh ogledali ves Izrael, ki meri 20.850 kvadratnih kilometrov in ima sedaj 4.175.000 prebivalcev. Videli smo mnogo zanimivega in za nas novega, pa tudi takega, kar nam doma ni tuje.

Reči moram, da se nam v Izraelu ni slabo godilo. Bilj smo odlično postreženi in povsod kar najpriprčneje sprejeti. Zato smo se tudi prav prišreno poslovlili od Palestine, zlasti pa od izraelskih športnikov in izrekli željo, da bi to naše srečanje z njimi ne bilo zadnje.

Vendar smo bilj naše drage barke »Užice« iz vsega erca vesel in se z glasnim krikom vsuli nanjo, ki je medtem v pčilih osmih dneh zmetala iz svojih skladišč 420 vagonov različnega tovora. Še isti dan, dne 15. decembra, smo s krova »Užice« podzdravljali oddaljeno se Tel-Aviv in odpluli naprej, proti Port Saidu — proti afriškemu kontinentu. Od tod pa smo nato odšli 17. decembra proti Splitu in nato v Ljubljano. V. Serbec

Moderni del Jeruzalema

(Konec)